

LITURGIJSKA SLAVLJA KROZ MJESEC LISTOPAD

1.

SV. TEREZIJA OD DJETETA ISUSA, djevica

Obavezan spomendan, kod karmelićana — blagdan

Terezija Martin je rođena 3. siječnja 1873. kao deveto dijete vrlo pobožnih roditelja u francuskom gradu Alençon. Poslije majčine smrti obitelj se preselila u Lisieux. Uz osobno dopuštenje pape Leona XIII. stupila je u karmelićanski samostan kad joj je bilo petnaest godina. Odlučujuću ulogu u duhovnom usmjerenju imale su evanđeoske riječi: »Ako ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko« (Mt 18,3). Ipak, nije moguće do kraja shvatiti njezinu duhovnost samo pod vidom »duhovnog djetinjstva«. U spisima koje nam je ostavila jasno su istaknute osnovne oznake karmelićanske duhovnosti: apsolutni teocentrizam, promatranje ljubavi Božje u otajstvu Crkve i apostolski vid Euharistije. Obilata suradnja s milošću Božjom urodila je plodom već ovdje na zemlji. Terezija se već za života isticala poniznošću, evanđeoskom jednostavnošću i velikim pouzdanjem u Boga.

God. 1893. povjeren joj je odgoj novakinja. Iako i sama još jako mlada za takav posao (imala je tek dvadeset godina), sa svim mladenačkim žarom je upućivala svoje gojenice u »svoj mali put« duhovnosti. Izgarala je za spas duša, a svoj život molitve, žrtve i ljubavi prikazivala je za porast Crkve, uspjeh misija i širenje slave Božje. U nekoliko slijedećih izjava Svetica nam otkriva svoju duhovnost: »*U srcu Crkve, svoje Majke, ja ću biti ljubav... Htjela bih navješćivati Evanđelje na svih pet kontinenata i sve do najudaljenijih otoka... Htjela bih biti misionarka... i da to budem do svršetka vjekova.*«

Opisivala je svoja nužarnja duhovna iskustva. Ti zapisi upotpunjeni pismima i pjesmama tiskani su u knjizi »*Povijest jedne duše*« koja spada u red najčitanijih duhovnih knjiga. Upravo po toj knjizi sv. Terezija od Djeteta Isusa je postala poznata po čitavoj Crkvi.

Shrvana teškom bolešću tuberkuloze pluća, umrla je u 24. godini života, 30. rujna 1897. s riječima: »*Bože moj, ja te ljubim!*« Svetom ju je proglasio papa Pio XI. 17. svibnja 1925. Dvije godine kasnije proglašena je zaštitnicom misija, a 1944. proglašena je suzaštitnikom Francuske.

Istog dana

— **Sv. Remigije**, biskup grada Reims-a, apostol Franaka. Živio je koncem 5. i početkom 6. stoljeća. Na današnji dan slavi se prijenos posmrtnih ostataka.

— **Sv. Grgur Prosvjetitelj**, biskup, apostol Armenaca. Živio je koncem 3. i početkom 4. stoljeća. Njegovo čašćenje jako je ukorijenjeno među Armenicima i u Napulju.

— **Sv. Bavo**, pustinjač, OSB. Umro je oko 650. god. u današnjem belgijskom gradu Gand koji je nastao oko samostana u kome je sv. Bavo proveo zadnje godine života.

— **Sv. Mihovil**, opat i 36 monaha, mučenici. Mučeništvo podnijeli u Armeniji oko 785. godine.

— **Sv. Areta** i 504 druga, mučenici. O njihovu se životu zna veoma malo. U »Martirologiju Rimskom« su zapisani na današnji dan, iako postoji ozbiljna pretpostavka da su njihovi podaci pomiješani s mučeniškom Aretom iz Arabije čiji se spomendan vrši 24. ovog mjeseca.

— **Sv. Nicecije** iz Trieri, umro 566. godine.

— **Sv. Germana**, djeвица, iz 5. stoljeća.

— **Bl. Franjo Pezarski** i **Nikola Furkapalenski**, ispovjednici, franjevački trećoreci. Franjo je živio koncem 13. i početkom 14. stoljeća, a Nikola stotinjač godina kasnije.

2. SV. ANĐELI ČUVARI

Obavezan spomendan

Iz onoga što je napisano o anđelima u Sv. pismu Staroga i Novoga zavjeta lako se može zaključiti da svi kršćani (a vjerojatno i svi ljudi) imaju posebnog anđela čuvara.

Spomendan sv. Anđela Čuvara uveden je najprije u Španjolskoj u XV. st. a za cijelu Crkvu propisao ga je g. 1670. papa Klement X. Ovaj spomendan je u vezi s blagdanom Anđela Čuvara cijele Crkve sv. Mihovila i svetih arkandela Gabrijela i Rafaela, jer je vrlo prikladno da iza tog blagdana svetkujemo danas spomendan Anđela Čuvara pojedinih biskupija, crkvenih redova i pojedinih ljudi.

Sve naše kršćansko nastojanje i djelovanje moralo bi biti usredotočeno oko jednog problema: Kako ćemo neozlijeđena duha proći zemaljski život i sretno stići u nebesku domovinu. U tom nastojanju Bog nam je dao vrlo mnogo pomagala, među kojima je pomoć i zaštita sv. Anđela. Dok listamo svetu povijest, divimo se Božjoj providnosti, koja je na čudesan način zaštitom sv. anđela vodila narode i pojedince. Već od prvog početka ljudskog roda anđeli su ljudima pomagali, svjetovali ih na dobro, štitili od zla, donosili žalosnima utjehu, a grešnike kažnjavali. Spasitelj zemaljski život, posebno njegovo rođenje, muka, uskrsnuće i uzašašće okružuju sv. anđeli. U životu prve crkvene zajednice osobito je dirljiv prizor kako je anđeo izveo iz tamnice apostolskog prvaka sv. Petra (Dj 12).

Na putu iz egipatskog robovanja do obećane domovine Izraelce je predvodio Božji anđeo, za kojega je Bog rekao narodu: »Evo ja šaljem anđela svoga da ide pred tobom, da te čuva na putu i dovede na mjesto koje sam pripremio. Poštuj ga i slušaj njegov glas i pazi da ga ne bi prezreo!« (1. čitanje). Kao što starija braća i sestre čuvaju i nose mlađu braću i sestre, tako i nas čuvaju i prate sv. anđeli dok nas ne dovedu u očinsku kuću. Putnicima po nesigurnom putu potreban je vodič. U promjenama i nesigurnostima zemaljskog putovanja dodijeljen nam je za vodiča Božji anđeo. Velika je utjeha znati da smo na opasnom putovanju dobro zaštićeni i osigurani.

Svaki čovjek koji se nalazi u opasnom položaju redovito nastoji da se oslobodi opasnosti daleko više nego što to nastoji onaj koji mu pri tom pomaže. Anđeli se brinu da nas izbave od pogublji, no još više se moramo mi sami brinuti i sav trud uložiti da neozlijeđeni prođemo kroz sve opasnosti života i sretno prispijemo u nebesku domovinu. Spomendan Anđela Čuvara prigoda je da molimo za tu veliku milost:

*»Kriste ,o slavo anđela nebeskih,
Stvorče i Spase ljudskih naraštaja,
Milostiv podaj nama stići u dvore
Rajskoga kraja!« (Himan sv. anđela).*

JR

Istog dana

- Sv. **Leodegar**, biskup i mučenik. Bio je biskup u francuskom gradu Audun-u, a mučen je koncem 7. stoljeća.
- Sv. **Gerin**, mučenik, brat sv. Leodegara.
- Sv. **Eleuterij** i drugovi, mučenici. Podnijeli su mučeništvo za Dioklecijanova progonstva u Nikomediji.
- Sv. **Teofil**, monah. Istakao se odvažnošću u obrani štovanja svetačkih slika u vrijeme divljanja ikonoklasta.
- Sv. **Modesto**, đakon i mučenik za Dioklecijanova progonstva početkom 4. stoljeća.
- Sv. **Primo, Ćiril i Sekundarije**, mučenici iz Antiohije.
- Sv. **Toma Cantilupe**, biskup. Rodio se oko 1218, a za biskupa u engleskom gradu Hereford imenovan 1275. Umro je 1282. Njegovo biskupsko sjedište postalo je poznato hodočasničko mjesto u Engleskoj.

3. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

- Sv. **Franjo de Borja**, prezbiter. Najprije napomena o izgovoru njegova prezimena. U Katalunji, gdje je bio potkralj (1539-1543), prezime mu se izgo-

vara »Borža«, a piše »Borja« tako da ga ostali Španjolci izgovaraju »Borha«. U Italiji, gdje je njegov pradjed Aleksandar VI. bio kardinal i papa, onaj »ž« su izgovarali kao »D«, a kasnije i pisali talijanskim pravopisom: »Borgia«. Ta je grafija prešla u latinski, a odatle smo ga mi »vukovski« počeli čitati »Borgija«.

Rodio se u Gandiji (Valencia) 1510. u vojvodskoj obitelji. Po majci je bio praunuk aragonskoga kralja Ferdinanda Katoličkoga. Kao devetnaestogodišnjak oženio se Eleonorom de Castro, koja mu je kroz 17 godina braka rodila osmero djece, a onda mlada umrla. Udovac sa 36 godina života nije se više ženio, nego se — i dalje vršeći državne poslove i odgajajući djecu — dao na pobožan život i studij teologije. Bavio se i glazbom te je ostavio nekoliko religioznih polifonija.

Sv. Ignacije Lojolski primio ga je u Družbu, ali najprije potajno. Četiri godine (1546-1550) je Franjo proživio kao »isusovac u civilu« i izvan samostana osiguravajući budućnost svojoj djeci. U jubilejskoj godini 1550. putovao je u Rim još »kao svjetovnjak«, a slijedeće godine vratio se kao redovnik. Za svećenika je zaređen u mjestu Onate. Osnivač Reda mu je povjerio delikatnu zadaću »generalnog vizitatora« isusovca po Španjolskoj i Portugalu. Taj posao je vršio šest godina. Organizirao je tri provincije i misije po španjolskoj Americi: Florida, Nova Španjolska, Peru. Od 1561. g. zamjenjuje generala Reda Jakova Laineza, a 1565. g. je izabran za trećega generala DI. Na toj ga je dužnosti, sedam godina kasnije, zatekla smrt. Za vrijeme upravljanja Redom izdao je novo — latinsko — izdanje Konstitucija i opća pravila, a pravila pojedinih službi popunio. Odredio je da svaka provincija mora imati novicijate, i to u posebnoj kući. U molitvenom životu davao je prednost umnoj molitvi te je obavezu dnevnog razmatranja produžio na dijeli sat. Iz poslušnosti prema papi sv. Piju V. išao je u diplomatskoj misiji po dvorovima Španjolske, Francuske i Portugala. Vratio se bolestan s toga putovanja i umro 30. rujna 1572. Svetim ga je proglasio papa Klement X. godine 1671. Kod isusovaca se slavi kao obavezan spomendan.

PB

— **Sv. Gerhard**, opat. Bio je najprije vojni časnik, a kasnije veliki obnovitelj i promicatelj monaškog života. Umro je 959. g. u belgijskom gradu Brogne.

— **Sv. Evald**, apostol Saksonaca. Spominju se dva brata Evalda koji su propovijedajući Evanđelje Saksoncima podnijela mučeništvo koncem 7. stoljeća. Vijest o njima dugujemo sv. Bedi Časnom, njihovom suvremeniku i sunarodnjaku. U njemačkoj pokrajini Westvalen časte ih kao zaštitnike.

— **Sv. Kandida**, mučenica, u Rimu u prvim stoljećima kršćanstva.

— **Sv. Dionizije, Faust, Kajo, Petar, Pavao** i druga četvorica mučenika koji su podnijeli svjedočansko mučeništvo za Decijeva i Valerijanova progona.

— **Sv. Maksimijan**, biskup u sjevernoj Africi koji je položio život braneci čistoću kršćanske vjere protiv donatista.

— **Sv. Hezihije**, ispovjednik, učenik sv. Hilariona i njegov suputnik na hodočašću u Palestini.

4. SV. FRANJO ASIŠKI, đakon, osnivač triju redova *Obavezan spomendan, kod franjevac svetkovina*

Nemiran, nestašan, nezadovoljan malograđanštinom, željan viteštva i avantura, *Ivan Bernardone* (radi poslovnih veza s Francuskom otac

ga nazvao »Francuzićem-Franjom«) mlad kao kaplja doživljava najprije nejasno, a onda sve jasnije i određenije neku nutarnju preobrazbu. Končno mu je bilo jasno — treba ostvariti *Kristov život kako je opisan u Evanđelju*. Da to postigne, »poče činiti pokoru« sa svojom družinom, tzv. pokornicima iz Asiza«. Nije ga vodio njegov »ja«, nego se trudio odčitati znakove vremena i poticaje Božjega Duha. Zato ne htjede osnovati »novi red«, napisati pravilo, graditi velike samostane... Njegova je družina bratstvo koje nema stalna boravišta, pravilo im je »opsluživati Evanđelje«, a djelovanje propovijedanje obraćenja, manualni rad i njega bolesnika. Evanđeoske vrijednosti ponuditi svijetu, živjeti u svijetu a ne biti od svijeta (Iv 14,17), ne živjeti za sebe, nego se svima staviti u službu.

U osporavateljskom i po mnogočemu osebnom 13. st. Franjo ima jednu posebnu odliku. Dok drugi napadaju Crkvu i njezine strukture, on je »podložan sv. Rimskoj Crkvi i gospodinu papi«. U biskupima i svećenicima gleda »svoje gospodare«. I neće ni propovijedati na njihovu području, ako bi mu to branili. Ali će se vratiti na mala vrata, kad ga otjeraju s velikih...

Posebno ga je oduševljavalo *Kristovo čovještvo*. Krist je za njega bio ne samo Bog nego i konkretan Čovjek. Stoga je Franjo prvi od svih kršćana konkretno doživio *Betlehemsko Dijete* u štali na slamici u božićnoj noći 1223. god. u Grecciju. Od tada svi imamo »jaslice« i »betleme«.

Toliko je bio zaduben u otajstvo *Muke i Križa* da je znao lutati po šumi plačući vikati: »Ljubav nije ljubljena«. A kada je sam Krist 1224. god. u Franjino tijelo *utisnuo svoje Rane* (blagdan 17. rujna), onda je svima bilo jasno kako je taj čovjek toliko suobličan Golgotskom Patniku, da ga je papa Pio XI. s pravom nazvao »*drugim Kristom*«.

Iz silne ljubavi prema Kristu duboko je cijenio *dva vida Kristove prisutnosti* — u knjigama *Evanđelja* i u otajstvu *Euharistije*. Zato je čuvao svaki papirić na kojem je bila napisana i samo jedna rečenica Evanđelja, a zapuštene crkve i oltare sam je popravljao, čistio, meo i u njima dugo molio...

Prepuštio je vodstvo svoje družine drugima, a sam se dao na *misije među nekršćanima*. Eno ga u Egiptu pred sultanom. Brata Berarda s nekoliko drugova šalje u Maroko. To je ponovni — davno zamrli — evangelizatorski zamah, koji do danas u Crkvi oduševljava mnoge...

Ljubio je prirodu kao najljepšu knjigu ispisanu prstom Boga živoga. I voda i vrata, i travka i hrast, i ptica i vuk, i mjesec i sunce — svi mu bijahu brat i sestra. Njegova »*Pjesma brata Sunca*« najljepši je himan-pjesan stvorenja Stvoritelju. To je ujedno i prvi i početni tekst talijanske književnosti, na kojem su se nadahnjivali umjetnici riječi od Dantea do naših dana. Stoga je imao pravo papa Ivan Pavao II. kad ga je 1979. god. proglasio *zaštitnikom prijatelja prirode*.

Takav *Franjo privukao je mnoge*. Za nekoliko godina družina je narasla u bratstvo od nekoliko tisuća u raznim državama. Asižanka *Klara*

(1193.-1253.) oduševljena Franjinim izazovom noću bježi iz rodne kuće i u Porcijunkuli prihvaća put jednostavnosti i siromaštva te postaje majkom nepreglednoga mnoštva svetih djevice (*Red klarisa*).

A kad mnogi htjedoše prihvatiti Franjin način života, on im je to omogućio, ali ne u samostanu nego u svijetu. Tu je početak »Reda pokornika« ili »Trećeg reda«, silne vojske angažiranih vjernika koji su ozbiljno shvatili Evandjelje. U njima je i papa Leon XIII. vidio nosioce kršćanske obnove, a njihovo pravilo smatrao »kodeksom socijalnih reformi«.

Ne namjeravajući doći u Hrvatsku, *Franjo se ipak našao na našoj grudi* u jesen 1214. god. i susreo se s našim čovjekom. I kao da je taj susret u Trogiru, Zadru i Dubrovniku. Franjini sljedbenici tako su duboko korijenje pustili u Hrvatskoj, da je gotovo nemoguće zamisliti hrvatski vjerski, kulturni, socijalni, pa čak i politički život bez franjevac. Toliki orijaši srca i uma: brdski svećenici, misionari, biskupi, mučenici i sveci, prosvjetitelji, pisci, borci, suputnici s malim čovjekom kroz dugu i mukotrpnju našu povijest bijahu sinovi i kćeri hrvatskog naroda nadahnuti Franjinom karizmom. Zato nije ni čudno da je i *prvi kanonizirani hrvatski svetac — Nikola Tavelić — franjevac*. (Danas imamo osam hrvatskih franjevačkih provincija s preko 1.700 redovnika i deset sestarskih provincija s preko 2.000 redovnica, te više tisuća članova Trećeg reda i na tisuće vjernika koje po župama pastoriziraju franjevci).

Ovogodišnji veliki Franjin jubilej — 800. obljetnica rođenja — slavi se po cijelome svijetu pa i u našim krajevima. Hodočašća, seminari, susreti, znanstveni sastanci i omladinska natjecanja u svima žele probuditi svijest da smo kao i Franjo »glasnici Velikoga Kralja« i ponovno nam stavljaju pred oči njegovu poruku: »*Ja sam učinio svoje, a što vi treba da učinite, neka vas pouči Krist!*«

HGJ

Istog dana

— **Sv. Krispo i Gajo**, učenici sv. Pavla, jedini koje je Pavao osobno krstio u Korintu (1 Kor 1,14).

— **Sv. Evaristo**, papa. Bio je peti papa po redu, a živio je koncem 1. i početkom 2. stoljeća. Prema tradiciji, rođen je u Antiohiji u židovskoj obitelji, a kao rimski biskup uspostavio je 25 titularnih crkava u Rimu.

— **Sv. Petar**, biskup i mučenik u Damasku.

— **Sv. Marko i Marcijan** i mnogi drugi mučenici u Egiptu.

— **Sv. Petronije**, biskup i ispovjednik. Isticao se dubinom i bistrinom naučavanja i svetošću života. Posebno se časti u Bolonji gdje je bio biskup u 5. stoljeću.

— **Sv. Aurea** (Zlatka), djevica, umrla u Parizu oko 666. godine.

5. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— Sv. **Gala**, udovica. Bila je kćerka dugogodišnjeg savjetnika kralja Teodorika. Udala su je za nekoga mladog patricija. Živjela je s njime godinu dana u braku, a potom ostala udovica. Nagovarili su je na ponovnu udaju, ali se ona radije posveći Bogu provodeći život u molitvi i čineći djela milosrđa. Povukla se u samostan u blizini bazilike Sv. Petra u Rimu. Sv. Grgur tvrdi da je tu živjela dugo godina »u jednostavnosti srca, posvećena molitvi, dijeleći obilno milostinju siromasima«. Vijest o neobičnoj odluci mlade udovice odjeknula je Rimom. Mnogi su joj se divili. Sv. Fulgencije Ruspijski uputio joj je lijepo pismo u kome ju je učvršćivao u odluci i davao joj korisne savjete.

Njezini životopisci govore o neobičnim viđenjima koja je imala. Najčešće se spominje viđenje sv. Petra koji ju je pozivao u nebo. Predaja spominje da joj se ukazala Gospa dok je vršila djela milosrđa. Spomendan toga ukazanja slavi se u Rimu 17. srpnja, a spomendan sv. Gale na današnji dan, kako je zapisano u Martirologiju Rimskom.

U 12. st. u Rimu je izgrađen i dobrotvorni gostinjac koji je nosio ime ove svete. Nastajala su i razna svećenička udruženja koja su promicala služenje među najnižim slojevima naroda. Od 1940. g. u Rimu je posvećena i jedna župska crkva na čast sv. Gale, djevice.

PL

— Sv. **Placid**, ispovjednik. Opći crkveni kalendar ne spominje ovoga sveca jer su ga životopisci toliko izmiješali s drugim svecima da se njegov pravi lik nije više mogao prepoznati. Za pet stoljeća benediktinci su ga častili kao ispovjednika, a u 11. st. jedan sicilijanski monah je izmislio opis mučeništva i smjestio ga na Siciliju. Otada o njemu legende. A on je bio sa sv. Mavrom prvi učenik sv. Benedikta i njegov vjerni pratilac. O njemu piše sv. Grgur Veliki u svojim »Razgovorima«.

— Sv. **Tulia**, redovnica. Živjela je u 5. st. u Francuskoj. Spominje se da je bila kćerka biskupa lionskog Euhenija koji je i sam umro kao monah na glasu svetosti.

— Sv. **Katarina**, djeвица i mučenica. Mučeništvo podnijela za Dioklecijanovu progonošću.

— Sv. **Palmacije i drugovi**, mučenici u Trieru oko 285. godine.

6. SV. BRUNO, prezbiter

Neobavezan spomendan

Kad čujemo riječ *kartuzija*, odmah pomislimo na njezinog osnivača sv. Bruna. Rodio se u Kölnu 1035. godine, školovao se u rodnom mjestu, Parizu i Reimsu. Reims je postao njegova nova domovina. Tu je postao kanonik katedralnog kaptola i nadstojnik glasovite katedralne škole. Iz te su škole izišli mnogi svećenici, biskupi i opati. Gojenci te škole svjedoče o učenosti i utjecaju koji je Bruno imao na svoje učenike.

Njegovi su učenici bili, između ostalih, sv. Hugo iz Grenoble-a i papa Urban II.

Bio je ozbiljan kandidat za biskupa u Reimsu, ali ga je više privlačio čar samoće i kontemplacije. Zbog toga je napustio i učiteljsku službu, napustio Reims i otišao prema Grenoble-u gdje je biskupovao njegov učenik Hugo. U lipnju 1084. g. Hugo je njemu i njegovoj šestorici drugova dodijelio samotno mjesto u brdima Chartreuse, prema kojemu će cijeli red dobiti naziv.

Tu počinje njegov pravi život samoće, pokore i predanja Bogu. Ubrzo su došla i iskušenja. Godine 1090. papa Urban II. traži da Bruno ostavi kartuziju i stavi se na raspolaganje Svetoj Stolici. On se tome pokorava, a braću hrabri da nastave život za koji su se opredijelili. Kao papin savjetnik, Bruno se nije lagodno osjećao. I na papinskom dvoru stalno mu je pred očima želja za samoćom i kontemplacijom. U Rimu ostaje samo nekoliko mjeseci i papa mu dopušta da nastavi samotnički život, ali da se ne udaljuje daleko od Rima. Zbog toga se Bruno više ne vraća u prvu kartuziju. On osniva nove zajednice u Kalabriji sve do smrti 6. listopada 1101. Neposredno poslije Osnivačeve smrti broj kartuzija se popeo na 95. Danas ih je 19 na čitavom svijetu.

SČ

Istog dana

— **Sv. Marija Franoiska od Pet Rana**, djeвица, franjevačka trećorednica. Umrula je u Napulju 1791. godine, a svetom ju je proglasio papa Pio IX.

— **Sv. Vjera (Fides)**, djeвица i mučenica. Mučeništvo je podnijela oko 300. god. u Francuskoj. Njezin primjer je ohrabrio bl. Kaprasija da hrabro ustraje u mukama.

— **Sv. Magno**, biskup. Umro je 660. g. a posmrtni ostaci mu se čuvaju u Veneciji.

— **Sv. Sagarij**, biskup, jedan od prvih učenika sv. Pavla u Laodiceji.

— **Sv. Marcelo, Kasto, Emilije i Saturnin**, mučenici.

— **Sv. Herotida**, mučenica, iz ljubavi prema Kristu podnijela mučenje ognjem.

7. BL. DJEVICA MARIJA OD KRUNICE

Obavezan spomendan

Ova svetkovina se u početku nazivala »Sveta Marija od pobjede«, blagdan uveden poslije bitke kod Lepanta 7. listopada 1571. Papa sv. Pio V. odredi da se toga dana slavi svetkovina u Marijinu čast. Poslije drugih pobjeda nad Turcima (1683. pod Bečom i 1716. pod Varadinom), papa Klement XI. ustanovljuje svetkovinu krunice u prvu nedjelju u listopadu. Danas se ta uspomena zove Bl. Dj. Marija od Krunice i slavi se 7. listopada.

Mariji se obraćamo molitvom da nam pomogne sudjelovati u otajstvima života, smrti i uskrsnuća Kristova. To su tajne koje se ostvaruju radi našega spasenja i mi molimo da se u punini ostvari »sada i na času smrti naše« njezina majčinska pomoć. Ovaj se spomendan ne odnosi prvenstveno na moljenje krunice nego na Mariju koja se radi svoje istaknutosti u toj molitvi naziva kraljicom svete krunice. To je molitva hvale i poklona, vapaja i ushita i čini jedan od najizvršnijih oblika marijanske pobožnosti. Svojom jednostavnošću bliska je priprostim vjernicima, a svojom dubinom sadržaja sili na razmatranje i ozbiljnu sabranost. Jednostavno rečeno, krunica predstavlja najopćenitiji oblik praktične molitve u cijelom katoličanstvu.

Ako molitveno-meditativnim produbljenjem spasenjskog zahvata Kristova pristupamo krunici, onda nam Marijin lik i život odsijeva kao prvi i originalni zahvat Kristov i uvodi nas u kristološko značenje krunice. Apostolska pobudnica *Marialis cultus* upozorava na tu kristocentričnost Marijine krunice i potiče nas da ju molimo u tom duhu, jer je krunica »sažetak svega Evandjelja« (MC 42). Liturgija i krunica imaju »iste događaje povijesti spasenja koje je ispunio Krist« (MC 48). »Liturgija slavlja i pobožnost krunice ne smiju se ni suprotstavljati ni izjednačavati (MC 48; SC 13). Razlika u tome što »liturgija uprisutnjuje pod velom znakova... najveća otajstva našega Otkupljenja«, a krunica »pomaže molitelju da se sjeća tih otajstava te potiče njegovu volju da odatle crpe pravila za život« (MC 48).

U radosnim otajstvima (djetinjstvo), žalosnim (muka) i slavnim (uskrsnuće, silazak Duha Svetoga, Marijina proslava) razglaba nam se Isusov život od suživota u Ocu preko zemaljskog utjelovljenja sve do njegove proslave i povratka Ocu poslije serije događaja koji su ucijepljeni u događaj otkupljenja a zbili su se u povijesti preko njegova čovječstva koje je k nama došlo preko Marije — žene (Gal 4,4).

Danas naglašavamo kako je događaj otkupljenja stvarna činjenica i kako se kao takav treba izraziti i u molitvi, a ne prikazivati ga samo u nekom prenesenom značenju. Ono što ovaj oblik molitve govori o tajni, izražava to kao o jednoj ljudsko-božanskoj stvarnosti koja je prisutna u Isusovu liku i njegovim djelima. Ta se stvarnost ostvaruje na specifično ljudski način, time što je okružen ljudskom, majčinskom atmosferom Marijina života u koji onaj koji moli može i treba prodrijeti. Tako se Marija, ako dobro shvaćamo molitvu krunice, još više otkriva ljudima kao ona koja nas uvodi u stvarni Kristov misterij.

Krunica nas treba uvoditi u kontemplaciju. »Krunica je bez razmatranja kao tijelo bez duše... Moljenje krunice po samoj svojoj naravi zahtijeva polagan ritam, pružanje dovoljnog vremena kako bi molitelj mogao bolje razmišljati o otajstvima života Gospodinova, gledanima kroz srce One koja je bila Gospodinu najbliža, pa da bi se na taj način mogla odatle crpsti neslućena bogatstva« (MC 47).

Obnovom liturgijskog kalendara nastale su izmjene i u misnim tekstovima. Zamijenjena je zborna molitva molitvom iz *Anđeo Gospodnji* u kojoj se spominju svi misteriji Kristova života: radost, žalost i proslavljenje. Darovna je molitva obnovljena, a popričesna je potpuno nova. Misna se čitanja mogu odabrati po volji iz Zajedničkih čitanja Bl. Dj. Marije, a preporuča se izvještaj o Navještenju (Lk 1,26-38). U tekstovima časoslova na Jutarnjoj i Večernjoj sačuvala su se antifone koje nam prizivaju u pamet radosna, žalosna i slavna otajstva Kristova života. »Njezin, naime, najznačajniji sastavni dio — litanijsko ponavljanje Zdravomarija — postaje također neprekidno hvaljenje Krista« (MC 46).

Popričesna nam molitva najbolje sažima ovu Marijinu uspomenu i moli da i mi postanemo sudionici muke i slave: »Gospodine, Bože naš! U ovom otajstvu navješćujemo smrt i uskrsnuće tvoga Sina: nama, koji postadosmo sudionici njegovih muka, daj da zavrjedimo biti dionici i njegove utjehe i slave.«

SC

Istog dana

— **Sv. Marko**, papa i ispovjednik, umro 336. g. i pokopan u Rimu, Via Andeatina.

— **Sv. August**, opat. Živio je u 6. st. u Francuskoj. Paraliziranih ruku i nogu, ali veoma bogat duhom bio je idejni vođa monaškog pokreta svoga kraja. Bio je opat dviju opatija, a umro je 560. g. na glasu svetosti.

— **Sv. Justina**, djevica i mučenica. Krstio ju je sv. Prosdodim, učenik sv. Petra apostola i biskup Padove. Mučeničkom palmom ovjenčana je za vrijeme carskog namjesnika Maksima.

— **Sv. Julija**, djevica i mučenica. U »Martirologiju Rimskom« zapisana na današnji dan, a prema nekim drugim martirologijima podnijela je mučeništvo zajedno sa sv. Sergijom i Bahom za vrijeme prefekta Marcijana.

— **Sv. Taida**, redovnica iz 3. st. u Egiptu. Na poticaj jednoga svetog pustinjača obratila se i od prostitutke postala velike pokornica i redovnica.

— **Sv. Arduin Cepranski**, ispovjednik. Živio je u 11. stoljeću, a štovanje mu je odobrio papa Klement VII. 1531. godine.

8. Bogoslužje ferijalno SV. ŠIMUN, prorok

Istog dana

Između dvadesetak svetaca Katoličke crkve imenom Šimun (židovski: (Bog je) uslišavao«1, sv. Šimun, prorok, stariji suvremenik Isusov — uz apostola Šimuna — jest najodličniji i najpoznatiji. On je, naime, biblijski svetac, jer o njemu izvješćuje Evandelje (Lk 2,25-35).

Lukin izvještaj zapravo je i jedino vrelo za njegovu biografiju. Škrt je to izvještaj, ali tako snažan potezima i znakovit izrazima, da ga zaslužuje navesti u cijelosti:

»Živio u Jeruzalemu čovjek po imenu Šimun. Taj čovjek, pravedan i bogobožan, iščekivao je utjehu Izraelovu, i Duh Sveti bijaše na njemu. Objavio mu Duh Sveti da neće vidjeti smrti dok ne vidi Pomazanika Gospodnjega. Ponukan Duhom dođe u Hram. I kad roditelji unijehše Djeteta Isusa, da obave što o njemu propisuje Zakon, primi ga u naručje, blagoslovi Boga i reče:

'Sad otpuštaš slugu svojega, Gospodaru, po riječi svojoj, u miru! Tá vidješe oči moje spasenje tvoje, koje si pripravio pred licem svih naroda: svjetlost na posvjetljenje narodâ, slavu puka svoga izraelskog;

Otac njegov i majka divili se što se to o njemu govori. Šimun ih blagoslovi i reče Mariji, majci njegovoj: Ovaj je, evo, postavljen na propast i uzdignuće mnogima u Izraelu i za znak osporavan — a i tebi će samoj mač probosti dušu — da se razotkriju namisli mnogih srdaca.«

Sam je sveti pisac kanonizirao Šimuna kad ga je nazvao da je »pravedan«. Događaj što se zbio za vrijeme Isusova prikazanja u Hramu od najstarijih vremena ušao je u katoličku liturgiju, te se svake godine na blagdan Svijećnice obnavlja širom svijeta ističući veličinu svetog Bogoprimaoca i istinitost njegova proroštva o Djetetu, njegovoj Majci i ljudskome rodu, podijeljenom na Isusove sljedbenike i osporavatelje. A Šimunov hvalospjev »Sad otpuštaš« već je preko 1500 godina sastavni dio večernje molitve katoličkih svećenika i redovnika širom svijeta.

Tijelo sv. Šimuna, čudesno sačuvano, već preko sedam stoljeća počiva u našoj hrvatskoj zemlji, i to u starodrevnom Zadru, kamo je početkom 13. st. doneseno iz Carigrada. Dragocjena je relikvija u Zadru promijenila tri položaja: do 1570. crkava Sv. Marije Velike (srušena), zatim crkva Sv. Marije samostana benediktinki, odakle je 1632. svečano prenesena u starohrvatsku crkvu Sv. Stjepana, koja se otada prozva Sv. Šimuna.

Štovanje sv. Šimuna u hrvatskoj povijesti bilo je izvanredno. O tome najbolje svjedoči srebrna raka, umjetničko remek-djelo, koje je 1380. g. napravila hrvatsko-ugarska kraljica Elizabeta (+1387), kći bosanskoga bana Stjepana Kotromanića, koja se 1353. god. udala za kralja Ludovika I. Velikog (1342.-1382.). Raku je od 100 maraka srebra, koje je dala kraljica, izradio majstor Franjo iz Milana uz pomoć nekoliko hrvatskih majstora. Na unutrašnjim i vanjskim plohama raka ima skoro dvadeset reljefa, na kojima su, među ostalim, prikazani važni događaji i likovi iz naše crkvene i narodne povijesti. Raka sv. Šimuna je toliko značajna, da je 1951. god. zagrebački majstor Teodor Krivak napravio njenu vjernu kopiju, za koju je utrošeno 89 kg srebra. Taj duplikat se čuva u atriju Jugoslavenske akademije na Zrinjevcu.

Štovanje sv. Šimuna »Bogoprimaoca« i danas je živo na području cijele zadarske nadbiskupije, i to preko cijele godine, a osobito na današnji Svečev blagdan.

KJ

— **Sv. Sergije i Baho**, mučenici. Prema životopisima koji su često puta nepouzdati, bili su vojni časnici na dvoru cara Maksimijana. Zbog toga što nisu htjeli žrtvovati u Jupiterovu hramu, degradirani su i zlostavljani. Sergiju je odrubljena glava, a Baho je izdahnuo za vrijeme nemilosrdnog bičevanja. U kršćanskoj stanini im je iskazivano veliko štovanje na Istoku i na Zapadu. U čast mučenika Sergija izgrađena je crkva u mjestu Rozafa koje će kasnije biti prozvano Sergiopolis.

Već Teodoret Cirski svjedoči o kultu koji su im kršćani iskazivali okupljajući se u velikom broju na njihov blagdan (PL LXXXIII, col. 1033). Veličanstvena bazilika u čast ovih mučenika podignuta je već u 5. stoljeću. Za ukras te bazilike biskup Aleksandar Hierapolski donovao je 300 libara zlata (oko 150 kg). I u mnogim drugim mjestima posvećivane su crkve u čast ove dvojice mučenika. U Bizantu su štovani kao zaštitnici vojnika i čuvara reda.

MB

— **Sv. Artemon**, prezbiter, spaljen u Laodiceji za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Demetrije**, prokonzul, mučenik, podnio mučeništvo u Solunu po zapovijedi cara Maksimijana.

— **Sv. Reparata**, djevica i mučenica. Zbog odbijanja da žrtvuje poganskim bogovima, podvrgnuta mukama i mačem pogubljena u gradu Cezareji u Palestini.

— **Sv. Palacija i Lovorka**, mučenice. Za vrijeme Dioklecijanova progona izagnane u Ankonu gdje su umrle pritisnute teškim poslovima i zlostavljanjima.

— **Sv. Petar**, mučenik u španjolskom gradu Sevilji.

9. SV. DIONIZIJE, biskup I DRUGOVI, mučenici

Neobavezan spomendan

Sv. Dionizije, prvi pariški biskup, podnio je mučeništvo — prema starim izvještajima - zajedno sa sv. Rustikom i sv. Eleuterijem. Ta trojica mučenika su pokopana na mjestu gdje je kasnije izgrađena veličanstvena opatija Saint-Denys na ulazu u glavni grad Francuske. Prema izvještaju iz 6. st. već je 475. g. u Parizu izgrađena crkva na čast sv. Dionizija.

Od početka 9. st. ime ovog sveca-mučenika počinje se poistovjećivati s Dionizijem Areopagitom, učnikom sv. Pavla o kome govore Djela apostolska (17,34). Prema staroj tradiciji još iz 2. stoljeća Dionezije Areopagita je bio prvi biskup Atene. Dionizije »Pariški« je, prema staroj predaji koju prenosi sv. Grgur Turški, došao iz Rima u Galiju sredinom 3. st. i postao prvim biskupom Pariza. Mučeništvo je podnio zajedno sa svoja dva klerika kojima imena neki istraživači tumače simbolično kao dvije oznake boga Dionizija čije ime nosi današnji svetac: prirodnost i sloboda.

MB

Istog dana

— **Sv. Ivan Leonardi**, prezbiter. Rodio se 1541. g. u blizini talijanskoga grada Lucca. Prve škole završava kod svoga župnika, a kasnije nastavlja studij farmacije. Za vrijeme studija drugovao je sa skupinom studenata koji su željeli provoditi intenzivniji kršćanski život i pomagati siromasima i hodočasnici. Želio je ući u franjevački red, ali je bio odbijen. U 26-oj godini napušta farmaciju i započinje studij teologije. Na Bogojavljenje 1571. g. zaređen je za svećenika.

U svećeničkom radu posebnu pažnju posvećuje propovijedanju i ispovijedanju. Imao je velikog uspjeha kod poučavanja djece u vjeronauku. Na pouke su rado dolazili i odrasli. Osnovao je Udruženje kršćanskog nauka koje je nastavilo njegovo djelo i poslije Svečeve smrti. Osnovao je i Bratstvo obnovljenih svećenika Presvete Djevice koje će 1614. g. postati Udruženje regularnih klerika Majke Božje. Stalno je bio prožet misionarskim duhom. Zajedno s Ivanom Krstiteljem Vives stvorio je plan o osnivanju udruženja svećenika kojima je bila glavna briga širenje kršćanstva među nevjernicima. Zbog toga sv. Ivana Leonardija s pravom smatraju začetnikom kongregacije Propaganda Fide.

Svetac je bio i pisac. Pisao je o dogmatskim pitanjima, duhovnosti, dužnostima roditelja i djece itd. Mnoga su njegova djela do danas ostala u rukopisu. U svima njima odiše obnoviteljski duh. Poznao se osobno sa sv. Filipom Nerijem i Josipom Kalasancijem koji će kasnije svjedočiti o svečevim herojskim krepostima.

Umro je u Rimu na današnji dan 1609. godine. Njegovi posmrtni ostaci se nalaze u crkvi S. Maria in Campitelli. Blaženim je proglašen 1861. godine, a svetim 1938. godine.

— **Sv. Ljudevit Bertrán**, prezbiter. Rodio se u Valenciji 1. siječnja 1526. godine. Stupio je u Red propovjednika sv. Dominika u rodnom gradu 26. kolovoza 1544. godine. Za svećenika je zaređen 23. listopada 1547. g. i ubrzo postavljen za odgojitelja redovničkog podmlatka.

Slušao je o teškim uvjetima života Indijanaca koje su španjolski osvajači iskorištavali do iznemoglosti. Zaželio je poći u misije da bi pomogao Indijancima. Molba mu je uslišana god. 1562. već je u Kolumbiji, gdje će provesti punih sedam godina neumorno propovijedajući i poučavajući Indijance. Kad više nije mogao podnijeti ponašanje španjolskih konkvistatora, vratio se nazad u domovinu. Tu je neumorno propovijedao i živio u oštroj pokori. Umro je na današnji dan 1581. godine. Blaženim ga je proglasio papa Pavao V. g. 1608., a svetim Klement X. godine 1671. Kod dominikanaca se slavi kao obavezan spomendan.

PL

— **Abraham**, patrijarha i praotac vjernika.

— **Sv. Andronik i Atanazija**, braćni drugovi. Živjeli su u Egiptu u 4. stoljeću. Kult im je raširen među koptima i Etiopljanima.

— **Sv. Deusdedije** (Bogdan), opat. Braneći posjede opatije od nepravедnih presizanja feudalaca, dospio u tamnicu u kojoj je umro od gladi godine 834. Pokopan je u opatiji Montecassino.

— **Sv. Dujo**, mučenik za vrijeme cara Maksimijana.

— **Sv. Gilsen**, biskup. Odrekao se biskupske časti i završio život kao monah urešen mnogim krepostima.

10.

Bogoslužje ferijalno

Istog dana

—**Sv. Danijel i drugovi**, mučenici. Primjer i poticaj sv. Franje Asiškoga nadahnjivao je njegove duhovne sinove da Evandjelje naviještaju »Saracima i ostalim nevjernicima«. Početkom godine 1227. sedmonica franjevaca otputovali su u Maroko da obraćaju nevjernike na kršćanstvo. Na čelu im je bio o. Danijel, provincijal kalabriške provincije. Dospjeli su u grad Ceutu u Maroku. Koristeći dobre veze trgovaca iz Pise, Đenove i Marselja, razvili su veliku propovjedničku aktivnost. Po naređenju mjesnih vlasti uhapšeni su i bačeni u tamnicu. Prijetnjama i obećanjima nastojali su ih skloniti da se odreku kršćanstva i prihvate muslimansku vjeru. Kad su to odbili, osuđeni su na smrt i time su svojom krvlju zapečatili uvjerenje s kojim su nastupali u propovjedima. Tjelesa su im prenesena u Španjolsku, a u mnogim mjestima po Italiji i Španjolskoj postoji predaja da posjeduju neke od moći ovih svetaca. Njihovo štovanje odobrio je papa Leon X. god. 1516.

MB

—**Sv. Gereon, i drugovi**, mučenici koji su podnijeli mučeništvo u Kölnu 304. godine. Spominje se da je bilo 318 drugova u mučeništvu.

—**Sv. Viktor i drugovi**, mučenici. Podnijeli su mučeništvo u blizini Kölna kao i prije spomenuti mučenici.

—**Sv. Kasije i Florentin**, mučenici. Mučeni 304. g. kod Bonna.

—**Sv. Eulampije i Eulampija**, mučenici iz Nikomedije, brat i sestra, zajednički pošli u smrt zbog vjere u Krista Isusa.

—**Sv. Paulin**, biskup, učenik Grgura Velikoga i propovjednik Evandjelja među Anglosaksoncima. Biskupovao je u gradu York, a umro je 644. godine.

—**Sv. Cerbon**, biskup u talijanskom gradu Populonia. Živio je u 6. stoljeću.

11.

Bogoslužje ferijalno

Istog dana

—**Sv. Firmin** (Tvrtko), biskup. Štovanje ovoga sveca veoma je staro. O njegovu životu ne znamo mnogo. Bio je biskup u gradu Uzès. Sudjelovao je na saboru u Orleansu 541. i 549. godine. Bio je također na saboru u Parizu 552. godine. Učitelj mu je bio sv. Cezarije Arlski (+543). Firmin je jedan od potpisnika Cezarijeve »Regula sanctarum virginum«. Zajedno s Ciprijanom Toulonskim, napisao je prvi životopis sv. Cezarija. Rimski pjesnik Aratore posvetio je neke svoje verse u čast sv. Firmina. Govori o njemu kao o »časnom svećeniku« koji pase svoj narod, a hvala o njemu prelazi granice Italije.

Firminov životopis je napisan dosta vremena poslije njegove smrti. U njemu se pokušava dokazati da je Svetac potomak merovinške kraljevske obitelji i da je stric sv. Fereola, svoga nasljednika. Taj životopis nije pouzdan izvor o životu i djelu sv. Firmina.

PL

—**Sv. German**, biskup i mučenik. Popis biskupa grada Besançon iz XI. st. spominje jednog biskupa po imenu German koji je umro mučeničkom smrću. Povjesničari se ne slažu u određivanju vremena njegove biskupske

službe. Prema nekima, on je već drugi biskup toga grada, a prema drugima zauzima treće, odnosno tek peto mjesto. Po svemu sudeći, bio je biskup grada Besançon koncem 4. ili početkom 5. stoljeća. Njegovi životopisci bilježe da je poginuo od heretičke ruke, po svojoj prilici od arijevacu.

PL

— **Sv. Zenaida i Filonila**, učenice i rođakinje sv. Pavla apostola.

— **Sv. Nikazije**, biskup, i **drugovi**, mučenici. Uz biskupa Nikazija spominju se slijedeći mučenici: Kvirin, prezbiter, Skubikulo, đakon, Piencija djevica i mnogi drugi.

— **Sv. Sarmat**, mučenik, učenik sv. Antuna opata u tabaldskoj pustinji

— **Sv. Aleksandar Saul**, biskup, iz kongregacije sv. Pavla. Svetim ga je proglasio papa Pio X.

— **Sv. Placida**, djevica, umrla 532. g. u Veroni.

— **Bl. Jakov Griesinger**, redovnik, dominikanac. Rodio se 1407. g. u Ulmu a umro u Bolonji 1491. godine. Isticao se slikanjem na staklu.

12.

Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Serafin**, redovnik, franjevac kapucin. Rodio se u mjestu Montegrano 1540. godine. Roditelji su mu bili veoma siromašni pa je već kao malo dijete morao zarađivati za hranu čuvajući ovce kod jednog seljaka. Kod stada je naučio čitati i pisati slova, ali i čitati ljepote Božje prirode. Priključio se franjevcima kapucinima i postao je brat redovnik. Obavljaajući najrazličitije službe u samostanu, pokazivao je visoki stupanj kreposnog života. U svim situacijama u kojima se nalazio unosio je mir i raspoloženje. Po uzoru na Serafskog Oca Franju, ljubio je prirodu koja ga je svojom ljepotom i skladom poticala na molitvu i pohvalu Bogu.

Umro je na današnji dan 1604. godine. Za života je bio cijenjen od suvremenika, a ubrzo poslije smrti čašćen kao svetac i čudotvorac. Blaženim ga je proglasio papa Benedikt XIII. god. 1729, a svetim Klement XIII. god. 1767.

MB

— **Sv. Maksimilijan**, biskup i mučenik. Prema predaji i oskudnim biografskim podacima, moglo bi se zaključiti da je sv. Maksimilijan bio biskup u austrijskom gradu Lorch, a mučen u Celju oko 283. godine.

— **Afrički mučenici** za vrijeme arijanskog kralja Hunerika. Spominje se brojka od 4.966 mučenika među kojima se posebno spominju sv. Feliks i Ciprijan, biskupi.

— **Sv. Mona**, biskup u Milanu, umro oko 250. godine.

— **Sv. Walfrid**, biskup u engleskom gradu York, umro 709. godine.

— **Sv. Eustahije**, prezbiter u Siriji koncem 4. ili početkom 5. stoljeća.

— **Sv. Slavin**, biskup u Veroni koncem 7. stoljeća.

13.

Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Eduard**, ispovjednik. Dva su sveca po imenu Eduard, obojica engleski kraljevi. Prvi nosi naslov »mučenik«, a drugi, ovaj današnji, »ispov-

jednik«. Eduard mučenik je stric današnjega sv. Eduarda koji se rodio 1004. g. u Islipu kod Oxford-a. Kao dijete morao je bježati u izgnanstvo. Odgojen je kod majčine rodbine na kraljevskom dvoru u Normandiji. Zbog toga se osjećao pomalo stranac u svojoj domovini i onda kad je sjeo na kraljevski prijesto. Naime, pozvan je natrag u domovinu da preuzme kraljevsku vlast i okrunjen je za engleskog kralja 1043. godine. Veoma teško se snalazio u stranačkim borbama između filonormandske i anglosaksonske partije. U želji za mirom u domovini, oženio je kćerku svoga partijskog protivnika, ali ni to nije pomoglo. Morao je zajedno s obitelji u progonstvo, a žena prisilno u samostan.

Eduard je ostavio vidljivi trag u povijesti engleskog naroda iako je imao dosta političkih neuspjeha. Englezi su se stoljećima ugledali u njega kao idealnog monarha. Popularnost je stekao svojom urođenom dobrotom, zatim velikom ljubavlju prema potrebnima, zapostavljenima, hodočasnicima i monasima. Ukinuo je vojnički porez, a sakupljeni novac podijelio siromasima. Životopisci mu veličaju neporočnost i čistoću života i govore o djevičanskom braku.

Umro je 5. siječnja 1066. i pokopan u crkvi vestminsterske opatije. Stovanje mu se raširilo ubrzo poslije smrti, a zaslugu za to sigurno imaju i vestminsterski monasi. Svetim ga je proglasio papa Aleksandar III. god. 1161. Prema dekretu pape Inocenta XI. iz 1689. godine, svetkuje se na današnji dan kada se spominje prijenos njegovog tijela.

PL

— **Sv. Teofil**, biskup. Teofil nije samo svetac nego i plodan pisac kršćanske starine. U svojim spisima spominje da se rodio u predjelu između dviju edenskih rijeka Eufrata i Tigrisa. Potječe iz poganske obitelji. Odgojen je u helenističkom duhu, a iz njegovih djela se vidi da je poznavao i židovski jezik. Obratio se na kršćanstvo u odrasloj dobi. Na taj potez potaklo ga je čitanje Sv. pisma. Prema povjesničaru Euzebiju, izabran je za antiohijskog biskupa 169. god. kao šesti nasljednik sv. Petra i četvrti sv. Ignacija. Upravljao je antiohijskom crkvom otprilike do 185. godine.

Uz to što je Teofil bio upravitelj jedne tako vitalne crkvene zajednice, on je bio i majstor pera. Sigurno znamo za njegove tri »Knjige Autohiku«. To su tri različita spisa koja se odnose na razgovor Teofila i Autohika, poganiina koji ga perkorava zbog obraćenja na kršćanstvo. Teofil je prvi crkveni pisac koji je upotrijebio izraz »trias« (trojstvo) za Boga. O ljudskoj duši je učio da nije stvorena ni smrtna ni besmrtna, nego ona postaje takva prema odluci slobodne volje. Teofil je također prvi pisac koji je izričito govorio o nadahnutosti Novoga zavjeta.

PL

— **Sv. Karpo**, učenik sv. Pavla apostola u Troadi. Kod njega je ostala Pavlova kabanica o kojoj Pavao piše Timoteju (2 Tim 4,13).

— **Sv. Faust, Januarije i Marcial**, mučenici. Mučeni su u Kordobi, vjerojatno za Dioklecijanovo progonstvo.

— **Sv. Koloman**, mučenik, irski monah koji je poginuo 1012. g. kod Beča za vrijeme hodočašća u Svetu Zemlju. Njegovi posmrtni ostaci nalaze se u gradu Melk, a posebno se štuje u Stockerau u Austriji.

— **Sv. Florencije**, mučenik iz Soluna.

— **Sv. Celidonija**, djevica. Živjela je u 12. stoljeću, zaštitnica je biskupije Subiaco, a njezini posmrtni ostaci nalaze se u opatiji S. Scolastica.

14. SV. KALIST I., papa i mučenik

Neobavezan spomendan

Sv. Kalist, papa i mučenik (217.-222.), podrijetlom Rimljanin, prvi je od trojice papa, koji su nosili to ime, što na grčkome znači »veoma lijep« — Ljeposav. Prema predaji, bio je rob kršćanina Karpofora, koji je živio na samome carskom dvoru u Rimu. Ovaj je Kalistu povjerio upravu svoje banke, ali su poslovi slabo išli, vjerojatno krivnjom Židova, koji su Kalista optužili kao kršćanina, te je bio osuđen na prisilne radove u kamenolom na otoku Sardiniji. Ali, na zauzimanje carice Marcije dekretom cara Komoda (180.-192.) bi oslobođen. Sv. Zefirin postavši papom (199.-217.), Kalista učini svojim savjetnikom, te mu povjeri službu prvoga đakona rimske crkve i uz to ga učini upraviteljem kršćanskoga groblja, koje je Kalist napravio na Apijevoj cesti južno od Rima. Tu su se u trećem stoljeću pa sve do milanskog edikta (313.) pokapali pape (»papinska knipta«). Nekoć se to mjesto zvalo »Kalistovim grobljem«, makar on nije tu pokopan, ali je prevladao naziv »Katakombe sv. Sebastijana«.

Po smrti sv. Zefirina na Petrovu Stolicu sjede oslobođeni rob Kalist. Bogat iskustvom, a po naravi pravedan i blag, sv. Kalist primio je ponovno u crkvu one koji su se teško ogriješili protiv šeste Božje zapovjedi (dakako, nakon izvršene pokore). Ujedno je dopustio sklapanje ženidbe između roba i slobodne.

Kalist je za svoga pontifikata imao dva velika protivnika, koji su ga napadali zbog navodne popustljivosti u crkvenom zaptu. To su bili inače vrijedni pisci: strogi svjetovnjak (Tertulijan (160.-240.?) i učeni svećenik Hipolit (170.-235.), koji je od Kalistovih protivnika izabran prvim protupapom. (Hipolit, makar protupapa, poginuo je mučeničkom smrću zajedno s papom sv. Poncijanom, pa ih obojicu Crkva slavi kao svece!)

Zabrinut za čistoću katoličke nauke osudio je antitrinitarne hereze: Teodotov adopcionizam i Sabelijev modalizam.

Kalistu se pripisuje obnova važnijih točaka crkvenoga zapta: svećeničkog celibata i kvatrenoga posta. Također gradnja crkve Sv. Marije preko Tibera, prve crkve u čast B. D. Marije.

Smatra se da je Kalist poginuo kao mučenik u vrijeme neke pučke bune u Rimu tako da je bio bačen u neki bunar preko Tibera. Pokopali su ga u susjedno groblje sv. Kalepodija, odakle je kasnije bio prenesen u svoju crkvu Sv. Marije. Umjetnici ga prikazuju s kamenom o vratu.

Za vrijeme sv. Kalista Hrvati su se na svome tisućogodišnjem putovanju od Irana do Jadrana nalazili u današnjoj Ukrajini na Azovskom moru.

KJ

Istog dana

— **SV. IVAN OGILVIE**, prezbiter i mučenik. Rođen je 1580. u mjestu Drum-na-Keith (Škotska), kao sin kalvinističkoga dvorskog činovnika, ali je po želji i na savjet jednoga katoličkoga rođaka poslan radi bolje izobrazbe

i odgoja na evropski kontinent. Tu se pod utjecajem glasovitog bibličara o. Kornelija van den Steen («a Lapide») obratio na katoličku vjeru. Studirao je u škotskom sjemeništu u Douai-u i Leuvenu, a zatim u papinskom sjemeništu u Olomoucu. Odatle je stupio u DI godine 1599. u Brnu. Filozofiju i teologiju slušao je u Grazu, Beču i Reimsu, a za svećenika je zaređen u Parizu god. 1610. Žarko je molio svoje redovničke poglavare — i napokon ih umolio — da mu dopuste vratiti se u domovinu i ondje apostolski djelovati. God. 1613. otputovao je u Škotsku, preobučen kao vojnik, zajedno s isusovcem Jakovom Moffetom i kapucinom Johnom Campbellom. Samo je par tjedana blagosloveno djelovao na sjeveru Škotske i zatim, poslije kraćeg predaha u Londonu, dva mjeseca u Glasgowu i okolici. Izdajom uhapšen, bje 1614. predan u ruke prezbiterijanskom nadbiskupu Spotteswoodu. Pet se mjeseci teško napatilo tamnicom i strašnim torturama. Svoju vjernost Katoličkoj Orkvi i posebno papinstvu platio je smrtnom osudom. Sačuvani su — a kasnije i publicirani — sudbeni akti o njemu u kojima uz ostalo čitamo: »... Bio je pitan, da li se papina jurisdikcija u duhovnim predmetima proteže i na Kraljevstva (misli se na: Englesku, Wales, Škotsku i Irsku). On je to ustrajno tvrdio i bio pripravan da za taj primat i umre«. Dne 10. ožujka 1615. obješen je u Glasgowu. Samo je smaknuće duboko potreslo prisutan narod. Par časaka prije smrti, Mučenik je bacio gledaocima svoju krunicu, koja »slučajno« pade na kalvinca »Freiherra« iz Češke Eckersdorffa. Taj se četiri godine kasnije obratio na katolicizam.

PB

— **Sv. Gaudencij**, biskup. Bio je prvi nadbiskup Gnjiezna i brat sv. Adalberta, mučenika i praškog biskupa. Rodio se između 960. i 970. godine, a umro poslije 1011. godine.

— **Sv. Karponij, Evaristo i Priscijan**, mučenici. Ta trojica braće podnesoše mučeništvo u Cezareji za Doklecijanova progonstva.

— **Sv. Fortunata**, djevica i mučenica, sestra gore spomenutih Karponija, Evarista i Priscijana.

— **Sv. Burchard**, biskup. Umro je 754. godine, a bio je prvi biskup Würzburga.

— **Sv. Fortunat**, biskup grada Todi u 6. stoljeću. Grgur Veliki piše da je bio moćni egzorcist (Dijalozi I, 10).

— **Sv. Donacijan**, biskup, prvi biskup Reims-a. Živio je koncem 4. stoljeća.

— **Sv. Rustik**, biskup Trieru u 6. stoljeću.

15. SV. TEREZIJA AVILSKA, djevica i crkvena naučiteljica

Obavezan spomendan, kod karmelićana — svetkovina

Rodila se u Avili u Španjolskoj 23. ožujka 1515. Stupila je u samostan karmelićanki u rodnom gradu i položila redovničke zavjete 3. studenoga 1538. U težnji za što savršenijim životom dala se na obnovu Karmelskog Reda najprije kod sestara osnivanjem prvog samostana sv. Josipa 24 kolovoza 1562. a uz pomoć svetog Ivana od Križa i kod karmelićana 29. studenoga 1568. Neizmjerno je ljubila sv. Crkvu, svećenike, i za spas duša posvetila sve svoje sile i prokrstarila cijelu Španjolsku osnivajući mnoge samostane. Krist je za nju bio sve: u središtu je njezine

duhovnosti sveto čovještvo našega Gospodina. Kao dvanaestogodišnja djevojčica poslije majčine smrti izabrala je Gospu sebi za Majku i uvijek osjećala majčinsku pomoć. Posebno je štovala sv. Josipa kao učitelja molitve i drugima to preporučivala. Skoro sve svoje samostane je posvećivala »slavnome svetom Josipu«. Bila je u vezi sa svim španjolskim svecima onoga vremena. Napisala je, uz mnogobrojna pisma sačuvanih oko 500 i neka manja djela, i ove glavne spise: Životopis, Put savršenosti, Duhovni grad i Osnuci samostana. Njezini spisi su remek — djela duhovnog bogoslovlja. Spada među klasike španjolske književnosti. Umrkla je na proputovanju u Albi de Tormes gdje je stigla 20. rujna 1582. »vrlo stara i umorna«. 3. listopada dok je primala svetu popudbinu, bila je sva preobražena u licu i govorila: »Zaručnice moj, došlo je vrijeme konačnog susreta«; »Srce skrušeno i ponizno. Bože, nećeš prezreti«; »Ja sam kćerka Crkve«. To su bile njezine posljednje riječi. Umrkla je 4. listopada 1582, sutradan prema ispravljenom kalendaru po Grguru XIII. 15. listopada. Svetom ju je proglasio Grgur XV. 12. ožujka 1622, a Pavao VI. 27. rujna 1970. naučiteljicom Crkve. To je prva žena koja je dobila takav naslov.

JK

Istog dana

- Sv. **Fortunat**, mučenik u Rimu, Via Aurelia.
- Sv. **Bruno**, biskup i mučenik. Rodio se oko 974. godine, a mučeništvo podnio u Moravskoj 9. ožujka 1009. g. dok je propovijedao Evanđelje među Ukrajincima.
- Sv. **Agilej**, mučenik. U pohvalu tom mučeniku u Kartagi održao je pohvalni govor sv. Augustin (PL XLVI, 19).
- Sv. **Antioh**, biskup u Lionu polovicom 5. stoljeća.
- Sv. **Aurelija**, djevica. Njezino štovanje u Strasburgu sigurno je potvrđeno već u 10. stoljeću. Za vrijeme reformatorskog divljanja grob joj je oskvrnjen i kosti izbačene.
- Sv. **Tekla**, opatica i djevica. U 8. st. je prešla iz Engleske u Bavarsku da pomogne apostolske pothvate sv. Bonifacija. Bila je opatica u gradu Kitzingen-u i tu je umrla koncem 8. stoljeća.
- **Trista mučenika** kod Kölna za vrijeme Maksimijanova progonstva.

16. SV. HEDVIGA, redovnica

Neobavezan spomendan

Germansko ime Hedviga (»borbena ratnica«) nose tri-četiri katoličke svetice, ali je od njih najznačajnija današnja sv. Hedviga, šlesko-poljska vojvotkinja, žena, majka, udovica, redovnica — i konačno velika pokornica.

Rodila se oko 1174. g. u Andechs u Bavarskoj od tamošnjeg vojvode Bertolda IV. i grofovske kćeri Agneze. Odgojena od benediktinki u Kitzingenu, u 13. godini uda se za šleskoga kneza Henrika I. Bradatog, kome je rodila sedmero djece.

Život joj je bio zagorčen mnogim obiteljskim nesrećama, pa i neslogom među djecom. Na ljudski egoizam i oholost Hedviga je odgovarala ljubavlju prema podložnicima, blagošću prema neprijateljima, te stalnim nastojanjem oko mira bilo u međunarodnim sporovima, bilo u dvorskim prepirkama. Njezino karitativno djelovanje ovako opisuje jedan suvremenik: »Širokogrudno pružaše milostinju potrebnima. Davala je dobročiniteljsku potporu odgojnim zavodima i redovničkim osobama, udovicama i sirotama, bolesnima i slabima, gubavima i okovanima odnosno zatvorenicima, putnicima i ženama u potrebi što hrane djecu. Općenito nikome nije dopustila tko bi njoj došao po pomoć da ode neutješeno.« Toliko je mogla davati, jer je — kažu — od svojih prihoda za sebe ostavljala 1%, a sve drugo dijelila potrebnijima!

U privatnom životu Hedviga je provodila veliku i trajnu pokoru, a osobito u čestim postovima, noćnim bdjenjima i drugim odricanjima. Sveta vojvotkinja u odricanju je došla dotle, da je imala samo jednu haljinu i jedan plašt za zimu. Na tijelu je nosila željezni cilicij i pās od kostrijeti. Često se bičevala. Redovito je hodala bosonoga, a kada bi dvorska etiketa zahtijevala da bude obučena, izmislila je cipele bez potplata, pa je tako i tada bila — bosa!

Makar je germanskoga podrijetla, na njenom se dvoru u slavenskoj zemlji većinom govorilo poljski. Već 1202. g. u okolici Wroclava sagradi samostan Trzebnicu za sestre cistercitke.

Tužna, ali hrabra majka doživjela je smrt skoro sve svoje djece, koja su umirala jedno za drugim: svi — osim Gertrude, koja je postala starijšica majčine zadužbine u Trzebnici. Poslije smrti muža 1238. Hedviga se povuče u taj svoj samostan, gdje umrije 15. listopada 1243. kao redovnica. Daskora je njezin grob u Trzebnici postao cilj hodočašća iz cijele Evrope. Papa Klement IV. već 1267. g. proglasi je svetom. Njezina je svetkovina iz početka bila na dan smrti, ali je kasnije zbog sv. Terezije Velike (+1582) prenesena sutradan zajedno s velikom sveticom novoga vijeka sv. Marijom Margaritom Alacoque (+1690).

KJ

Istog dana

— **Sv. Margareta Marija Alacoque**, djeвица. Upravo se približavao Tridesetogodišnji rat kad se, 22. ožujka 1647. g. u Lauthecour-u u Burgundiji, rodila Margareta Marija Alacoque. U osmoj godini ostala je bez oca. Majka je trpjela oskudicu, ponižavanja i svakojake neprilike. Malu Margaretu Mariju je dala na odgoj redovnicama urbanistinkama. Kad je dijete jednom naglo oboljelo, vraćeno je majci. Liječnička pomoć je bila uzaludna. Majka se zavjetovala Bl. Dj. Mariji da će dijete posvetiti Bogu, ako ozdravi. Djevojčica je ozdravila i nakon nekog vremena pošla u samostan Paray-le-Monial.

U samostanu je morala štošta pretrpjeti. Živjela je u oštroj pokoni. Kod sestara je izazivala čuđenje, sumnje i omalovažavanja. Jedini pravi oslonac imala je u Bogu. Sama pripovijeda o mnogim viđenjima koja je imala. U jednom takvom viđenju 1675. g. vidjela je Srce »sjajnije od sunca i prozirno poput kristala, s jasno vidljivom ranom, ovijeno trnovom krunom s križem u sredini«. Jednom prigodom je čula Spasiteljeve riječi: »Tvoja lozinka neka bude: trpjeti i ljubiti, i to slijepo trpjeti. Jedno srce, jedna ljubav, jedan Bog!«

Širiti pobožnost prema presv. Srcu Isusovu, Marija je shvatila kao Spasiteljev nalog. Pobožnost se sastojala u ovome: pričestivati se svakoga prvoga petka u mjesecu za devet mjeseci, obavljati sat klanjanja u noći između četvrtka i petka na spomen Isusove agonije u Maslinskom vrtu i moliti se pred likom presv. Srca Isusova. Spasitelj joj je obećao da će oni koji budu obavljali pobožnost prvih petaka umrijeti u milosti Božjoj. U širenju te pobožnosti Margareta Marija se oslanjala na duhovne vođe, isusovce, Claude de la Colombiér, Rolin-a i Croiset-a.

Prije nego je zaklopila oči doživjela je radost da je sa svim sestrama u samostanu obavila prvu pobožnost novoga doba. Život joj se ugasio poput izgorene svijeće 17. listopada 1690. godine. Pobožnost će se proširiti po čitavom svijetu. Time je ova uzorna Francuskinja uvelike zadužila čitavi katolički svijet. Blaženom je proglašena 1864., a svetom 13. svibnja 1920. godine.

FC

— **Sv. Berkarij**, opat i mučenik. Živio je u 7. st. u Francuskoj, umro od smrtonosnih rana koje mu je zadao jedan otpušteni monah.

— **Sv. Martin, Saturnin i druga dva brata**, mučenici, iz 5. stoljeća.

— **Sv. Ambrozije**, biskup grada Cahors u 8. stoljeću.

— **Dvjesto sedamdeset mučenika** u Africi.

— **Sv. Gerard Majella**, redovnik iz kongregacije redemptorista. Umro je 1775. godine, a svetim ga je proglasio papa Pio X.

— **Sv. Lulij**, biskup. Prije biskupskog posvećenja bio je benediktinac i učenik sv. Bonifacija. Umro je u Mainz-u 786. godine.

— **Sv. Gal**, opat St. Galena, porijeklom Irac, umro je u Arbon-u u Švicarskoj oko 646. godine.

17. SV. IGNACIJE ANTIOHIJSKI, biskup i mučenik

Obavezan spomendan

O životu mučenika Ignacija Antiohijskog malo znamo. Bio je porijeklom iz Sirije. Rodio se u Antiohiji. Broju njegovih sedam poslanica u srednjem vijeku su dodali još četiri. Sv. Bernard veli za njega: »Veliki Ignacije bio je učenik Učenika koga je Gospodin ljubio. I sam je postao mučenik. Njegovim blagoslovljenim radom obogaćeno je naše siromaštvo. Napisao je Mariji neko pismo u kojem je nazivlje »Bogonosicom«, imenom najvišeg dostojanstva i pohvalom neizmjerne časti.«

U biskupskoj listi antiohijske Crkve Ignacije stoji kao »drugi Petar«. Preživio je Domicijanovo progonstvo. Za cara Trajana bio je s još nekoliko

drugova uhvaćen, okovan i odveden u Rim da bude bačen pred divlje zvijeri. Na putu je štošta prepatio od vojnika sprovodnika. Ignacije je ih nazivlje »leopardima«, koji su to žešći što im se iskazuje veća prijaznost.

Na putovanju preko Male Azije dolazili su mu u posjet predstojnici kršćanskih zajednica. Iz Smirne je napisao poslanice Efežanima, Magnezijcima, Traljanima i Rimljanima; iz Troade Filadelfijcima, Smirnjanima i Polikarpu. Dok čitamo te poslanice, čini nam se da čitamo pisma mladića koji sniva o pobjedi a ne 70-godišnjaka koji će za Krista uskoro položiti svoj život.

Sveti je biskup svoje poslanice diktirao u velikoj brzini. Poticao je u njima zajednice da žive u jedinstvu nauka i bogoslužja. Oštro se obara na lažne učitelje. Vjernike, koji su živjeli u lučkim gradovima upozoravao je da se održe na moralnoj visini.

Crkva je, kako izbija iz njegovih poslanica, sazdana monarhijski. Vrhovnu vlast ima rimski biskup. Rimski je Crkva »predstojnica ljubavi« (*prokathéméné tés agápés*). Njoj su podređene ostale Crkve. On se nada da će od Rimske crkve obudovjela antiohijska Crkva dobiti svoga biskupa. Biskupima je podređen kolegij prezbitera i đakona. Ignacije kao prvi upotrebljava izraz »Katolička Crkva«.

Krist, koji se rodio kao čovjek u vremenu, opstoji odvijeka kao Sin Božji. On je rođen i nerođen (*gennetés kai agénnétos*).

Tek što je Ignacije na svom putovanju stigao u Porto kod Ostije, rimski mu vjernici dadoše cjelov i svrstaše se u procesiju. Kad je žalobna povorka stigla u Rim, u koloseju, amfiteatru Flavijevaca, za čas je od lavova razneseno tijelo hrabrog mučenika. On je želio biti pšenica koju će lavlji zubi zdrobiti da postane pripremljenim kruhom. Bilo je to oko 110. godine. Ignacija su po čivatoj Maloj Aziji nazivali »bogoscem«. To je on priznao i pred carom Trajanom. Završio je život u »najvećoj klaonici svijeta«, kako netko nazva Kolosej.

FC

Istog dana

— **Sv. Heron**, biskup, učenik sv. Ignacija Antiohijskog i njegov nasljednik u biskupstvu.

— **Sv. Florentin**, biskup u francuskom gradu Orange. Živio u 6. stoljeću.

— **Sv. Mamelta**, mučenica. Zbog obraćenja na kršćanstvo, kamenovana i bačena u jamu. Prije krštenja bila poganska svećenica u Artemidinu hramu u Perziji.

— **Sv. Viktor, Aleksandar i Marjan**, mučenici.

18. SV. LUKA, evanđelist

Blagdan

Sirac iz Antiohije, poganin, jako naobražen, književnik i po zanimanju liječnik, kako za njega svjedoči sv. Pavao (Kol 4,14). Postao je kršćanin u rodnome gradu oko 40. godine. I to je dokaz da su vrlo rano i intelektualci i društveno priznata zvanja prihvaćala kršćanstvo. Krista nije osobno poznao. Brzo nakon krštenja susreo je sv. Pavla, postao mu prijatelj i pratio ga na drugom i trećem misijskom putovanju. Oko 50. g. prešao je s Pavlom u Evropu i osnovao prvu kršćansku općinu na evropskom tlu u Filipima, u Makedoniji (Dj 16,10-17). Možda je tu ostao neko vrijeme kao vođa zajednice. Kasnije će Pavao napisati Filipljanima vrlo značajnu poslanicu, koja je dio novozavjetnih spisa (oko 61. god.)

U proljeće 58. g. ide s Pavlom u Jeruzalem i tu upoznaje neke Kristove učenike i skupinu žena, Isusovih pratilica, od kojih je vjerojatno doznao tolike pojedinosti iz Kristova života (8,2-3; 24,10). Dok je Pavao bio u sužanjstvu u Rimu, Luka je boravio s njim (Dj 28,14-31) i tu je susreo sv. Petra i Marka.

Nakon Pavlove smrti o Luki se ništa ne zna. Jedan dio predaje veli da je propovijedao u Dalmaciji, Italiji, Galiji i Makedoniji, a drugi da je bio u Ahaji i Beociji (Grčka) i Bitiniji (Mala Azija). Najstariji pisci vele da je ostao neoženjen i kao starac u 84. godini života podnio mučničku smrt.

Od 3 st. moći su mu se čuvale u Carigradu, odakle su kasnije prenešene na Zapad, pa su se mnogi gradovi hvalili da ih posjeduju (npr. Padova, Venecija i dr.).

Luka nije bio Kristov učenik ni apostol, ali je ipak jedan od najvažnijih i najplodnijih pisaca Novoga zavjeta. Nakon što je Matej, Židov, napisao Evanđeje za pokrštene Židove, i Marko, također Židov, za obraćene Rimljane i Grke, Luka za sebe veli: *»Kad već mnogi poduzeše sastaviti izvješće o događajima, koji se ispuniše među nama... pošto sam sve od početka pomno ispitao, naumih i ja... sve po redu napisati«* (1,1-3). Dakle, Luka naglašava da se ozbiljno prihvatio posla i da je kritički *»sve pomno ispitao«*. Tako je oko 62. g. napisao *Evanđelje* na grčkom jeziku, koje se dosta razlikuje od prva dva, iako s njima sačinjava tzv. *»sinoptička evanđelja«*, koja se međusobno dopunjuju.

Već po vanjskoj formi Lukin tekst odskače: jezik mu je elegantan, lagan, živ i gotovo pjesnički. Pazi na izraze, posebno u nazivima za bolesti (liječnik!). Drugim evanđelistima npr. svaka je bolest *»groznica«*. Luka pomniji razlikuje bolesti. Čak u jednom slučaju veli da je *»žena sve svoje imanje potrošila na liječnike i nitko je nije mogao izliječiti«* (8,43).

Luka ne spominje ni proroštva, ni njihova ispunjenja, da bi time dokazao da je Isus obećani Mesija (to će učiniti Matej). On želi svojim

čitateljima — a pred očima su mu obraćeni pogani — pokazati *dobrotu Boga*, Spasitelja svih ljudi. Uporno naglašava da je spasenje opće. Ne isključivo za Izabrani narod. Posebno ističe one događaje iz Isusova života u kojima je jače naglašeno *milosrđe i opraštanje* (udovica iz Naima 7,11-17; grešnica 7,36-50; milosrdni Samaritanac 10,29-37; izgubljeni sin 15,11-32; farizej i carinik 18,9-14; Zakej 9,1-10 i dr.).

Luka nije započeo svoje Evandjelje s Kristovim navještenjem i rođenjem, nego s neposrednom pripravom za Kristov dolazak: s čudesnim začecem i rođenjem sv. Ivana Krstitelja. Zatim do u sitnice opisuje Isusovo djetinjstvo (navještenje, pohod Elizabeti, rođenje, poklon mudraca i pastira, prikazanje u hramu i dr.). Njemu treba zahvaliti što je zapisao tri novozavjetna kantika: »*Veliča*« (Marijin), »*Blagoslovljen*« (Zaharijin) i »*Sad otpuštaš*« (Šimunov).

Evandelist je prvi dio svoga Evandelja protkao Marijinom prisutnošću, iz čega bi se dalo zaključiti da mu je baš ona pripovijedala mnoge pojedinosti iz Isusova djetinjstva. On nam je ostavio i najviše podataka o Bogorodici i stoga ga s pravom nazivlju *prvim Marijinim životopiscem*. Tako je lijepo i živo ocrtao Marijin lik da ga je rana predaja proglasila *slikarom* i pripisivala mu autorstvo mnogih značajnih slika (npr. Salus populi Romani u Rimu). To je svakako utjecalo i na pobožnost i na ikonografiju.

Nakon Evandelja napisao je *Djela apostolska*. To je zapravo nastavak Evandelja i prva povijest mlade Crkve pisana kroničarski. Kao Pavlov pratilac u drugom dijelu Djela uglavnom piše o Pavlu i završava s Pavlovim sužanjstvom u Rimu.

Umjetnici ga prikazuju simbolom vola (prema Ez 1,10), ili kako piše, ili slika Bogorodicu. Zaštitnik je liječnika, apotekara i uopće bolničkog osoblja; k tome slikara i književnika.

HGJ

Istog dana

- Sv. **Asklepijad**, biskup u Antiohiji oko 210. godine.
- Sv. **Atenodor**, biskup i mučenik, brat sv. Grgura Čudotvorca, jedan od poznatijih biskupa na Istoku u 3. stoljeću.
- Sv. **Just**, mučenik za Dioklecijanova progonstva.
- Sv. **Trifonija**, mučenica, živjela u Rimu u 3. stoljeću.

19. SV. IVAN DE BREBEUF, IZAK JOGUES, prezbiteri i drugovi, mučenici

Neobavezan spomendan, kod isusovaca — obavezan spomendan

Radi se o osmorici mučenika, od kojih je šest prezbitera i dva brata pomoćnika, a svi su bili isusovci, i svi Francuzi. Djelovali su kao misionari kod indijanskih plemena Hurona i Irokeza kod Velikih jezera

na istočnim teritorijama Kanade i današnjih SAD. Vrlo naporan i naoko bezuspješan rad (između 1625. i 1649) zapečatili su mučeničkom smrću. Sve su ih umorili — i to vrlo okrutno — Irokezi. Najprije trojicu u irokeškoj, a zatim petoricu u huronskoj misiji. Evo imena mučenika kronološkim redom smrti: 1642 — Br. René Goupil, 1646 — O. Izak Jogues i Br. Ivan de la Lande, 1648 — O. Antun Daniel, 1649 — O. Ivan de Brébeuf, Gabriel Lalement, Karlo Garnjer i Noël Chabanel. Pio XI. ih je i beatificirao (1925) i kanonizirao (1930). Osmorica mučenika — osam životnih povijesti, kojih ovdje ne možemo u pojedinosti opisivati. Ali ima nešto zajedničko svima i to treba istaknuti. »Nemoguće okolnosti evangelizacije« po jednoj strani davno bi ove Francuze vratile, ako ne u samu domovinu a ono bar u utvrđene i uređene gradove same Kanade npr. Quebec, da nije bilo izvora unutarnjeg života i heroizma po drugoj strani. Huronsku misiju smatraju jednom od najtežih u povijesti evangelizacije uopće: teška klima, slaba i neizdašna hrana, stan — zapravo neprestano kretanje na stotine kilometara... Čamci od kore drveta koje je valjalo ručno prenositi iz jedne rijeke u drugu... Bič komaraca, nikakva higijena kod Indijanaca. Zimi duga putovanja kroz snijeg (sa krpjama na nogama), a u »prenoćistima« vjetar puše kao na otvorenom, ili obratno, dim ti grize oči, grlo, nos. »Mirišu« ribe i tjelesa ljudi i stoke, što se sve stislo na mali prostor. K tome su misionari morali godinama učiti teške indijanske jezike koje s evropskima nikakve veze imali nisu. Napokon, od svega najteži križ: neuspjeh i — perspektiva neuspjeha! Naime, poslije kraće faze prijateljstva, misionari uočise otpor, koji je sve više stao rasti. Brébeuf je to pripisivao nemoralu Hurona, njihovoj navezanosti na stare običaje i čestim epidemijama, za koje su — naravno — bili krivi misionari. Broj Hurona tako je spao od 30.000 na 12.000. Od 1636. do 1641. misija živi u klimi stalnih prijetnji, progona i pokušaja ubojstva. Naprotiv, obraćenja gotovo ni nema. Nakon šest godina intenzivnog djelovanja, Brébeuf je mogao 1637. krstiti jednog zdravog odraslog čovjeka! Četiri godine kasnije cijela misija broji samo 60 kršćana. A od 1642. Irokezi okružuju, napadaju, ubijaju Hurone i Francuze...

No po drugoj strani, kod misionara nema mjesta polovičnosti. Oni stoje pred dilemom: ili heroizam, ili — vrati se kući! Srećom, svi su misionari bili idealni ljudi — i »oni koji nisu imali milosti mučeništva bili su je vrijedni, a oni koji su umrli kao mučenici, jesu autentični sveci« (R. Latourelle). Svi su oni bili oblikovani u školi ignacijevskih duhovnih vježbi. Prije svega, to su ljudi žarke i neugasive ljubavi prema Kristu. »Krist im je živa nazočnost: drug na putu, u samoći, u apostolatu, u patnji, u mučeništvu... Njihova se ljubav obraća iznad svega ka Kristu Raspetome. Mnogi su došli u kanadsku misiju, jer se ondje moglo više trpjeti za Krista« (R. Latourelle). Konkretnije o tom duhu govori prekrasna stranica sv. Ivana Brébeufa, što je na današnji dan kao 2. čitanje donosi Časoslov naroda Božjeg. Svi su misionari bili pod utjecajem duhovne nauke glasovitoga O. Louis Lallement, koji je nekima od njih

bio učitelj novaka ili barem duhovni vođa. U spisima mučenika glavninu čine Lallementove smjernice: čistoća i čuvanje srca, stalna sabranost, sjedinjenje s Bogom, ljubav prema Kristu, poučljivost Duhu...

PB

— **Sv. Pavao od Križa**, prezbiter. Pavao Franjo Danei, osnivač pesionista rođio se 3. 1. 1694. u Ovada (Piemonte), a umro 18. 10. 1775. u Rimu. U 19. godini života doživio je »obraćenje«. Goreći od želje da umre za vjeru, javio se dragovoljno kao vojnik da se bori mletačkoj vojsci protiv Turaka. No kasnije upozna da mu je Bog namijenio drugi zadatak. G. 1716. odluči se za život savršenstva.

Prvi i temeljni poziv mladoga Danei bio je kontemplativni život. Bio je vrlo izdržljiv u molitvi, koja se ponekad protegla do šest, sedam sati. Najradije je promatrao Isusovu muku.

Dne 22. 11. 1720. dobio je od svoga duhovnog oca Franje M. Arborio di Gattimara, biskupa u Aleksandriji, crno pokorničko odijelo. Povukao se kroz četrdeset dana u pustinju kod Castellazzo gdje je provodio život u molitvi. Tu je napisao svoje »Pravilo« (prvotno Pravilo pasionista). Zatim je otišao u Rim gdje je od Benedikta XIII. dobio dozvolu da skuplja drugove. Od rujna 1726. do početka 1728. sa svojim bratom Ivanom Krstiteljem njegovao je bolesnike. Dana 17. 6. 1727. bila su njih dvojica ređena za svećenike. U ožujku 1728. braća se povukoše u Monte Argentario kod Orbetello. Od pape Klementa XII. dobiše ovlaštenje da mogu držati misije. Pravilo što ga je bio sastavio Pavao od Križa u Rimu je bilo odbijeno zbog prevelike strogosti. Ublaženo Pravilo odobrio je papa Benedikt XIV.

Pavao od Križa živio je u svom samostanu kod Vetralla (1744. — 1769), zatim kao general Reda u Rimu od 1773. u samostanu Ivan i Pavao (Giovanni e Paolo). Otada je tu generalna kuća pasionista, gdje je kasnije također našao svoje zadnje počivalište. Kad je umro, njegova je kongregacija već brojila 200 članova u 12 kuća.

Napisao je »Duhovni dnevnik« (Diario spirituale), knjigu duhovnih vježbi iz g. 1720. Od njega se sačuvalo 2000 pisama u vezi s duhovnim vodstvom. Blaženim je proglašen g. 1853. a svetim 29. 6. 1867.

Svečevo propovijedanje bilo je često popraćeno bičevanjem i ostrim pokorama, — što je potresalo mnoštvom. Bio je smion da drži svoju propovijed i onim najokorjelijima i najodbojnijima. obraćao je zločince i zlotvore ne samo riječju nego i svojom pokorom. Zbog velike pokore napuštali su ga ponekad njegovi sljedbenici.

FC

— **Sv. Petar Alkantarski**, prezbiter. Jedan od poznatijih asketa srednjega vijeka, »dika Španjolske« (sv. Terezija Avilska), veliki pokornik i molitelj, franjevac Petar Alkantarski rođen je u španjolskom gradu Alcantara 1499. godine. Studirao je na sveučilištu u Salamanci od 1511. do 1515. godine. Kao sedamnaestogodišnji mladić ulazi u samostan bosonogih franjevaca nastojeći potpunije slijediti Krista po uzoru Franje iz Asiza. Za svećenika je zaređen 1524. godine. U franjevačkom redu je obavljao različite službe. Začetnik je duhovnog pokreta unutar franjevačkog reda koji je propagirao i prakticirao ostru pokoru, skrajnje siomaštvo, dugotrajnu i ustrajnu molitvu. Pripadnike tog pokreta nazivali su »bosonogi«, a kasnije »alkantareni«. Uzeli su kao obavezu tri sata dnevno meditirati.

Sv. Petar Alkantarski je bio duhovni vođa i podupiratelj obnoviteljskih pothvata sv. Terezije Avilske. Ona je o njemu pisala: »Pripovijedao mi je da je za 14 godina jeo samo jedanput u tri dana, spavao sat i po svake noći, i to na goloj zemlji s kamenom pod glavom. Kad sam ga upoznala, bio je sama kost i koža, reklo bi se, sama hrastova kora. Hodao je stalno oborenih očiju. U nastupu je bio blag i ugodan, govorio je samo kad je bio pitan.«

Životom, propovijedima i spisima naveliko je utjecao na razvoj franjevačke duhovnosti. Naglašavao je potrebu pokore i meditacije o otajstvima spasenja da bismo »suobličeni smrti Kristovoj, prispjeli k uskrsnuću od mrtvih« (Fil 3,11). Taj biljeg nose i njegovi spisi, posebno glavni spis »Rasprava o molitvi i razmatranju« koja je 1974. g. prevedena i na hrvatski jezik.

Umro je 18. listopada 1562. godine. Blaženim ga je proglasio papa Grgur XV. god. 1627. a svetim Klement IX. god. 1669. U franjevačkim zajednicama se slavi kao obavezan spomendan.

MB

Istog dana

— **Sv. Ptolomej i Lucijan**, mučenici u Rimu za vrijeme Marka Antonija. Prema predaji, Ptolomej je obratio jednu bludnicu na neporočan život. Njezin ljubavnik ga zbog toga optuži i on dospije u zatvor. Prefekt ga zbog toga osudi na smrt. Lucijan zbog toga javno ukori prefekta i sam se pridruži Ptolomeju u ispovijedanju kršćanske vjere.

— **Sv. Edvin**, opat u Irskoj oko 600. godine.

— **Sv. Beronik i Pelagija**, mučenici u Antiohiji sa 42 druga.

— **Sv. Akvilin**, biskup u gradu Erveaux u 7. stoljeću.

— **Sv. Fridesvinda**, djevica, umrla na glasu svetosti 735. godine.

20. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Bl. Kontardo Ferrini**, franjevački trećoredac. Taj »uzor čovjeka katolička naših dana« (Pio XII) rodio se 5. travnja 1859. u Milanu. Odgojem u zdravom vjerskom ambijentu svoje obitelji, duboko je zasadio vjerska načela i zanos da to prenosi i na druge. Završio je studij prava u Paviji i postao pravi stručnjak u kaznenom pravu. Bio je profesor na sveučilištu u Messini, Modeni i Paviji. Svojski se bavio studijem iz knjiga, ali je neprestano studirao i otvorenu knjigu Božje prirode. Nije se ženio, a na pitanja o tome odgovarao bi: »Ja sam se vjenčao sa znanošću.« Objavio je mnogo znanstvenih rasprava s područja povijesti prava, ali i s područja duhovnosti. Njegov duhovni dnevnik i mnogobrojna pisma koja je slao prijateljima odaju duboko religioznu dušu. Posebno se trudio da pomiri vjeru i znanost, što je bilo veoma aktualno u njegovo vrijeme. U tu svrhu je nastojao osnovati katoličko sveučilište u Milanu. To će poslije njegove smrti učiniti drugi, ali neće zaboraviti spomenuti da je Kontardo Ferrini preteča toga pothvata. Bio je franjevački trećoredac i aktivno je sudjelovao u karitativnim pothvatima svoga vremena. Ipak, najpoznatiji je postao po tome što je veoma skladno spojio veliko znanje s dubokom pobožnošću. Umro je 17. listopada 1902. g. u Novari. Blaženim ga je proglasio papa Pio XII. 13. travnja 1947. godine.

MB

— **Sv. Irena**, mučenica. U kalendaru Katoličke crkve zapisano je nekoliko svetica pod tim imenom. Ova današnja je portugalska mučenica iz 6. st. kojoj se kult raširio po cijeloj Španjolskoj i Portugalu. Uz njezino ime vezana je veoma ugodna legenda po kojoj je Svetica postala popularna. Prema tom životopisu, Irena je bila veoma lijepa, a živjela je kao redovnica u jednom samostanu. U nju se zaljubio jedan mladi vlastelin koji ju je želio oženiti.

Kad ga je odbila s obrazloženjem da je vjerna uzvišenijem pozivu, mladić je ozbiljno obolio i zalegao u krevet. Irena ga je posjetila, ohrabrila i utješila te je on ozdravio. Poslije toga jedan zli monah se također zaljubio u nju i kad ga je ona odbila u nečasnim prijedlozima, on joj se osvetio. Ispričovjedio je mladom vlastelinu koji je bio u nju zaljubljen da je ona već postala majka. U prodoru ljubomore on naruči plaćenog ubojicu koji joj odsiječe glavu i tijelo baci u rijeku, koja ga odnese do grada Scalabis koji je kasnije prozvan Santarém (Sant'Iren).

Tako životopis koji je nastao u 10. stoljeću. Stvarna istina je, po svemu sudeći da je današnja svetica samo »duplikat« jedne druge mučenice pod istim imenom. Sv. Irena, solunska mučenica iz prvih stoljeća kršćanstva, štovana je u gradu Scalabis. Kasnija pobožnost isplela je legendu koju smo već naveli i smjestila tu mučenicu u Portugal u 6. stoljeće.

MB

— **Bl. Jakov Strepki**, biskup. Živio je u drugoj polovici 14. stoljeća. Još u mladosti je postao franjevac. Porijeklom Poljak, najviše je života proveo u Rusiji gdje je bio vikar misije. Uz apostolski rad, posebnu je brigu vodio o ujedinjenju svih kršćana. Iz misija je pozvan za biskupa u grad Halicz. U novoj službi pokazao je sav žar apostolskog djelovanja, a za slugu na civilnom području proglašen je braniteljem i čuvarom domovine. Umro je na današnji dan 1409. godine. Njegovo štovanje odobrio je papa Pio VI.

MB

— **Sv. Andrija Kretski**, monah. Rođen je oko 660. g. u Damasku. Zamonašio se u Jeruzalemu, a postao je biskup Gortina na Kreti 692. godine. Za vrijeme cara Konstantina Kopronima mnogo je pretrpio braneći štovanje svetih slika. Sačuvane su 23 njegove propovijedi od kojih su tri o Marijinu uznesenju. U tim propovijedima se pokazao kao vrstan govornik. Pjevao je pjesme, tzv. »kanone« i tako postao utemeljitelj novog oblika liturgijskog pjesništva. Kanoni su bile pjesme sastavljene od devet oda različitih po metrici i melodiji. Njegov slavni »Veliki kanon«, koji sadrži 250 pokorničkih strofa, i danas se upotrebljava u istočnoj liturgiji. Andrija Kretski spada među najveće kršćanske pjesnike 8. stoljeća. Umro je oko 740. godine.

MB

— **Sv. Ivan Kancije**, prezbiter. Bio je profesor teologije u Krakovu. Rodio se oko 1397. godine, a umro na današnji dan 1473. Svetim ga je proglasio papa Klement XIII.

— **Sv. Saturnin**, mučenik, kojemu se posebno iskazuje štovanje u gradu Cagliari.

— **Sv. Leopard Osimski**, biskup iz 5. stoljeća.

— **Sv. Kaprasij**, mučenik iz 3. stoljeća.

21. Bogoslužje ferijalno Istog dana

— **Sv. Uršula i druge djevice**, mučenice. Prema legendi, rođena je 975. g. kao kćerka bretonskog kralja. Kao djevojka, Bogu posveti svoje djevičanstvo. Sin nekoga poganskog kralja tražio ju je za ženu. Da ne dođe do rata zbog

odbijanja, po anđelovu savjetu Uršula odgodi vjenčanje za tri godine i natjera mladića da joj obeća da će postati kršćanin. Nakon 3 godine Uršula pobjegne morem skupa sa 11000 drugarica. S mora oluja ih natjera rijekom do Kölna. Odatle, ohrabrene anđelovim savjetom, hodočaste u Rim i vrate se u Köln. Köln u međuvremenu bijahu zauzeli Huni, koji pobiše sve djevice. Zahvaljujući toj žrtvi, Köln je oslobođen od Huna koji pobjegoše nakon svoga zlodjela. Stanovnici sakupiše svete ostatke, a na mjestu mučenja Clementius sagradi crkvu u čast sv. mučenica.

U toj legendi krije se povijesna jezgra. To potvrđuje i natpis u koru crkve sv. Uršule u Kölnu koji govori o Clementiusovoj crkvi na mjestu mučenja. Sporan je datum ploče. Iskapanja su u novije doba potvrdila da je crkva sagrađena na rimskom groblju, a kosti nađene uz crkvu smatraju se kostima sv. djevice. Mučeništvo je bilo najvjerojatnije u vrijeme Dioklecijanovih progona. Ne zna se točno broj mučenica. U VIII. st. spominje ih se 11. a kasnije 11000, vjerojatno krivo pročitani rimski broj. Ni imena se sa sigurnošću ne znaju.

Prvo svjedočanstvo o štovanju sv. Uršule potječe iz VIII. stoljeća. Od IX. st. nalazi se u dokumentima, kalendarima, litanijama i misalima. Postala je zaštitnica Kölna, zatim omladine i sveučilišta u Beču, Coimabri i Parizu. Posebno je zazivaju u vrijeme rata.

God. 1535. osnovala je Anđela Merici u Bresci u Italiji Udruženje sv. Uršule. Prihvaćala je djevojke koje su se stavljale pod zaštitu sv. Uršule da bi provodile život u djevičanstvu i pokori, bez nekoga aktivnog apostolata. To su nama svima dobro poznate uršulinke koje se službeno zovu Red. sv. Uršule.

PL

— **Sv. Hilarion, opat.** Sv. Jeronim je napisao životopis ovoga sveca dva-desetak godina poslije njegove smrti. Taj životopis je doživio mnogo verzija. Nadodavane su razne pojedinosti, čak toliko da mu je kritika iz prošlog stoljeća nijekala bilo koju povijesnu vrijednost.

Jedno je ipak sigurno: Hilarion je jednom živio. Sv. Jeronim ga stavlja da je živio u blizini Betlehema. Rodio se u Thabati blizu Gaze oko 291. godine. Roditelji su mu bili pogani. Poslali su ga u Aleksandriju u Egipat da dovrši studije. Tu se obratio na kršćansku vjeru. Veoma se zanio za monaškim načinom života. Želio je posjetiti kojeg pustinjaka i upoznati njihov život. Tako je oko dva mjeseca i živio sa sv. Antunom Pustinjačkom.

Kao petnaestogodišnjak vraća se kući. Roditelji su mu već bili umrli. Odlučio je razdijeliti imanje siromasima i živjeti u samoći posvećen Bogu. U blizini Matume provodio je život u teškoj pokori, predan Bogu u neprekidnoj molitvi. Oko 329. godine oko njega se okupljaju učenici. Sv. Jeronim tvrdi da je Hilarion osnovao prvi manastir u Svetoj Zemlji.

Glas se o Hilarionovoj svetosti raširio. Pripisivali su mu i razna čudesa. Ali, dolazak novih učenika onemogućio mu je življenje u samoći. Zato 360. g. počinje hodočastiti i tako se oslobađa učenika. Išao je u Egipat, Libiju i na Siciliju. Navratio je i na naše strane. Bio je u Cavtatu, a odatle otišao na Cipar. Na Cipru živio skriven 5 godina i umire u 80-oj godini. Tijelo mu je preneseno u Gazu gdje ga jednako časte kao i na Cipru.

PL

- **Sv. Asterij,** prezbiter i mučenik u Rimu za cara Aleksandra.
- **Sv. Dazij, Zotik, Kajo i 12 drugova vojnika,** mučenici iz Nikomedije.
- **Sv. Malho,** monah u Siriji.
- **Sv. Cilinija,** majka reimske biskupa sv. Remigija. Živjela u 5. stoljeću.
- **Sv. Viator,** sluga lionskog biskupa Justa.

22. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Bl. Josipa Leroux**, djevica i mučenica. Rođena je 1747. g. u mjestu Cambrai. Kao dvadesetogodišnja djevojka ulazi u samostan klarisa odakle će biti istjerana za vrijeme divljanja francuske revolucije. Neko vrijeme je živjela kod roditelja, a kasnije se priključila sestrama uršulinkama. Uхваćena je od revolucionara, osuđena na smrt i smaknuta 1794. godine. Blaženom ju je proglasio papa Benedikt XV.

— **Sv. Marija Saloma**, »majka sinova Zebedejevih« Jakova i Ivana (Mt 15,40). Za svoje sinove je tražila prva mjesta u Isusovu kraljevstvu, ali je bila među prvima koji su na uskrsno jutro svjedočili o Isusovu uskrsnuću. Štovanje joj se raširilo na Istoku među kršćanima koji su znali cijeniti vjeru i odanost žena »mironosica«.

— **Sv. Marko**, biskup. Prvi biskup u Jeruzalemu poganskog porijekla. Podnio mučeništvo 156. godine.

— **Sv. Filip**, biskup, **Severije**, prezbiter, **Euzebije** i **Herma**, mučenici. Podnijeli mučeništvo za Julijana Apostate.

— **Sv. Aleksandar**, biskup, **Heraklije**, vojnik, i **drugovi**, mučenici.

— **Sv. Kordula**, mučenica, jedna od drugarica sv. Uršule.

— **Sv. Donat**, biskup grada Fiesole.

23. SV. IVAN KAPISTRAN, prezbiter

Neobavezan spomendan, kod franj. — obavezan spomendan

Ivan se rodio 1386. g. u mjestu Capestrano u pokrajini Abruzzi. Obitelj mu je doselila sa sjevera Evrope. Studirao je pravo u Perudi i Napulju želeći postati vrsni pravnik. Na dan vjenčanja dospio je u zatvor za vrijeme jedne pobune. U zatvoru je doživio duboku nutarnju promjenu i kad je izašao iz zatvora, stupio je u franjevački red. Svim žarom svoga temperamenta dao se na propovijedanje poput sv. Bernardina Sijenskog njegova suvremenika i osobnog prijatelja.

Apostolska aktivnost sv. Ivana Kapistrana je mnogostruka. Uz propovijedanje, bio je piriznati i strpljivi ispovjednik, pomiritelj zavađenih, organizator karitativnih pothvata, savjetnik papama. Bio je papinski poslanik u Milanu, Napulju i na Siciliji, a uprava franjevačkog reda ga je slala kao vizitatora u Svetu Zemlju i u Holandiju. Kralj Ferdinand III. ga je pozvao u Austriju. Ivan je proputovao skoro čitavu ondašnju Evropu propovijedajući Evanđelje, pobijajući krivovjerje i potičući kršćane na obranu od turske najeзде. Može se s pravom reći da je on spasio Beograd od Turaka 1465. godne. Kad je vijest o tome došla u Rim, zavladao je veliko veselje i papa Kalist III. uvodi svetkovinu Kristova preobraženja kao uspomenu na taj veliki događaj.

U franjevačkom redu je učinio velike napore da spasi jedinstvo reda i da proširi utjecaj opservantske struje. Energično se suprotstavio sekti,

čiji su se pripadnici nazivali »fraticelli«, i židovskim podvalama. Sve u svemu, može se mirne duše reći da je Ivan Kapistran jedan od najvećih obnovitelja Crkve u 15. stoljeću.

Shrvan nadčovječanskim naporima u borbi protiv Turaka, umro je u Iloku na današnji dan 1456. godine. Pokopan je u Iloku, ali se danas ne zna točno gdje mu je grob. Svetim ga je proglasio papa Aleksandar VII. god. 1690. Papa Leon XIII. je odredio da se njegov blagdan slavi u cijeloj Crkvi 28. ožujka, a obnovljeni kalendar je vratio njegov spomendan na dan smrti.

MB

Istog dana

- Sv. **Božidar** (Teodor), mučenik u Aniohiji za Julijanova progonstva.
- Sv. **Servand i German**, mučenici u Španjolskoj za Dioklecijanova progonstva. Izmoreni teškim poslovima, umrli su na današnji dan od gladi i žeđi.
- Sv. **Ignacije**, biskup. Bio je carigradski patrijarh, a umro je god. 877.
- Sv. **Severin**, biskup Kölna, umro oko g. 400.
- Sv. **Ivan Bono**, monah, augustinac (1189-1249). Rodio se i umro u Mantovi, a život mu je opisao sv. Antonin.

24. SV. ANTUN MARIJA CLARET, biskup

Neobavezan spomendan

Rodio se 23. XII. 1807. u sjevernoj Španjolskoj. Kao mladi svećenik teško je podnosio mali broj vjernika, koji slušaju njegovu riječ, i djece koja su mu dolazila na ispovijed. Pomišljao je na milijune pogana koji nisu čuli za Božju riječ. U tu svrhu pošao je u Rim i stavio se na raspolaganje Kongregaciji za širenje vjere. U isto doba stupio je u novicijat isusovaca. No, Božje su namisli bile drukčije. Obolivši, morao se vratiti kući.

Tu je Antun Marija razvio veliki rad. U Kataloniji je držao propovijedi pet do osam puta dnevno. Slušatelja je bivalo sve više. Svi su bili potreseni na njegove riječi. Svetac je potpirio vjerski žar koji je bio, recimo tako, zapretan pod pepelom. Ponovilo se vrijeme sv. Vinka Ferrerskoga. Njegova ispovjedaonica je bila opkoljena dan i noć. U zoru je običavao sa skromnim svešnjem o štapu na ramenu krenuti na put pješice u razna mjesta. Zvona bi oglasila njegov dolazak; narod ga je čekao kao proroka i sveca.

U Vich-u je osnovao »Misijsko društvo sinova Bezgrešnog Srca Marijina«. Uto je bio imenovan nadbiskupom Kube. Španjolska je bila tvrda njiva, no ipak njiva. Zemlja, u koju je došao, kiptjela je u političkim previranjima. Lihvarstvo je preuzelo mah; zavladao moralna podivljalost. Sjemeništa više nije bilo. Tko je htio bar malo žnjeti, morao

je dublje zaorati. Antun Marija Claret je razapeo mrežu pučkih misija, po čitavom otoku radio je do iscrpljenja, osnivao štedionice, škole za puk. Osnovao je također Sestre za odgoj djece, ustao žestoko protiv trgovine robljem, štitiu urođenike protiv samovoljnih vlasti. Odgojio je hrabru četu urođeničkih svećenika. U šest godina neumornog rada on je zapuštenu Kubu, unatoč žestokog progonstva od strane slobodnih zidara, pretvorio u cvjetno Božje kraljevstvo.

Dobio je, međutim, poziv da se vrati kući. Kraljica Izabela II. zaželje ga za duhovnoga vođu. Sin skromnog zanatlije imat će odvažnosti da javno naviješta poruke spasenja na dvoru isto onako kao i na seoskim propovjedaonicama Katalonije. Njegov se upliv osjetio na svim područjima života. Uvidio je veliku ulogu tiskane riječi, širio je vjerska letke među puk. Ipak su njegovi neprijatelji postigli da je u dubokoj starosti morao napustiti domovinu, iako se za nju bespoštedno borio.

Na Kubi mu je atentator britvom rasporio lice; morao je pobjeći. Smrt ga je zatekla u jednom francuskom samostanu 24. X. 1870. Na njegovoj grobnoj ploči stoje oproštajne riječi pape Grgura VII.: »Ljubio sam pravdu, a mrzio nepravdu; stoga umirem u progonstvu.«

Konstitucije klaretinaca odobrio je papa Pio IX. g. 1870. Polje je klaretinaca katolički apostolat, nadasve pučke misije kao i misije među poganima. Kongregacija je raširena po svemu svijetu.

FC

Istog dana

— **Sv. Feliks**, biskup, i **drugovi**, mučenici. Mučeništvo podnijeli u Africi za Dioklecijanova progonstva. Uz Feliksa poimenice se spominju: **Audakt** i **Januarije**, prezbiteri te **Fortunat** i **Septim**, lektori.

— **Sv. Evergisil**, biskup i mučenik. Bio je biskup Kölna, a mučeništvo je podnio oko 590. godine.

— **Sv. Areta** i **drugovi**, mučenici u Arabiji za cara Justinijana. Spominje se da je bilo 340 mučenika među kojima i jedna kršćanka s petogodišnjim sinom. Mališan je jedva znao izgovoriti ime Isusovo, ali i to je bilo dovoljno da podijeli lomaču zajedno s majkom.

— **Sv. Prokul**, biskup u Carigradu.

— **Sv. Maglarije**, biskup. Njegovi posmrtni ostaci su pohranjeni u Parizu.

— **Sv. Martin**, opat iz 6. stoljeća. Živio je u opatiji Vertou.

— **Sv. Marko**, pustinjač. Umro je oko 580. godine, a njegova slavna djela je opisao sv. Grgur, papa.

25. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Krispin** i **Krispinijan**, mučenici. Ta dva rimska plemića su podnijeli mučeništvo zbog javnog ispovijedanja vjere u mjestu Soissons u Galiji

za Dioklecijanova progonstva. Kršćani su ih ubrzo počeli štovati i zazivati njihov zagovor. Već u 6. st. postojala je bazilika posvećena uspomeni mučeništva tih dvojice odvažnih kršćana. Koncem 8. st. nastala je tzv. *passio*, tj. izvještaj o mučeništvu, u kome su opisivana slavna djela sv. Krispina i Krispinijana. Odatle saznajemo da su bili postolari koji su se za vrijeme Dioklecijanova progonstva nastanili u Galiji. Tu su propagirali kršćanstvo i zbog toga bili zatvoreni. Kad nisu pristali na otpad od kršćanske vjere, pogubljeni su. Na mjestu gdje su im tjelesa bila sahranjena, napravljena je veličanstvena bazilika. Dio njihovih posmrtnih ostataka prenesen je u Rim i sahranjen u crkvi Sv. Lovre. Kult im je bio dosta raširen, a zbog zanimanja koje su obavljali, postali su zaštitnici postolara.

MB

— **Sv. Krizant i Darija**, mučenici. Za cara Numerijana ovo dvoje kršćana podnijelo je mučeništvo u Rimu. Zbog ispovijedanja kršćanske vjere, živi su zakopani u zemlji.

— **Sv. Proto**, prezbiter i **Januarije**, đakon, mučenici. Podnijeli mučeništvo na Sardiniji za Dioklecijanova progonstva.

— **Četrdeset i šest vojnika**, mučenici. Krstio ih je papa Dionizije, a zbog toga su, po zapovijedi cara Klaudija, osuđeni na smrt.

— **Sv. Martirij i Marcijan**, mučenici. Prvi je bio podđakon, a drugi kantor. Podnijeli su mučeništvo u Carigradu 351. godine.

— **Sv. Minijato**, mučenik. Prva sigurna vijest o njemu nalazi se u jednoj ispravi Karla Velikoga gdje se spominje da je u čast sv. Minijata sagrađena bazilika u Firenci i da u njoj leže kosti toga mučenika.

— **Sv. Gaudencije**, biskup. Bio je biskup Brešije, a biskupsko ređenje podijelio mu je sv. Ambrozije god. 387. Umro je 427. godine.

— **Sv. Hilarije**, biskup u Galiji.

26.

Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Demetrij**, đakon i mučenik. Više povijesnih vrela govori o sv. Demetriju. Postoji već i cijela literatura na grčkom, latinskom i modernim jezicima. Povijesna je istina da je rođen u Sirmiju (Srijemskoj Mitrovici), i to iz obitelji viših vojnih činovnika. I sam je postao državni činovnik vojni časnik i đakon. Kao angažirani kršćanin i propovjednik Evanđelja mučen je i pogubljen vjerojatno za cara Maksimijana (286.—305.). U Sirmiju su ga odmah štovali. Poslije nego je Atila opustošio grad (441.), središte njegovog štovanja postao je Solin. Tu je neki Leoncij po njegovu zagovoru ozdravio i iz zahvalnosti podigao mu u čast crkvu (5. st.). Sv. Demetrij postao je zaštitnik grada i nazvan je »Veliki mučenik«. Spomenuti Leoncij postao je i namjesnik u Ili-riku i u Sirmiju mu je podigao crkvu. Kasnije su legende sirmijskog mučenika izjednačile sa solunskim prokonzulom Demetrijem, za kojega je dokazano da nije postojao.

Štovanje sv. Demetrija bilo je rašireno po cijelom Istoku. Posebno su ga štovali pojedini bizantski carevi. Uzimali su ga za svoga zaštitnika, kovali novac s njegovim likom i nosili njegovo ime. Tako je i naš kralj Zvonimir imao još i ime Dmitar. A od imena Demetrios preko Dimitrij i Dmitar nastalo je i ime Mitar. Po ovome svecu i grad je Sirmij nazvan Mitrovicom (Srijemska Mitrovica).

U Arheološkoj zbirci franjevačkog samostana u Sinju čuva se gema (Kameja) nađena 1936. g. u Aequumu (Čitluk kod Sinja) veličine 28 x 23 mm. Na njoj je prikazan sv. Demetrij, bujne kose, sa svetačkom aureolom. Odjeven je u odijelo visokoga carskog dostojanstvenika bizantskog dvora iz 5. stoljeća. Na prsima mu je oklop, preko ramena vojnička kabanica, u lijevoj ruci drži okrugli štít na kojemu je veliki križ, a u desnoj koplje. Jasno je čitljiv natpis A. Demetrios, tj. sv. Demetrij. Gema potječe najkasnije iz 6. stoljeća. Ona je jedan od najstarijih likovnih prikaza sv. Demetrija uopće, a ujedno je i dokaz da je i u našim primorskim krajevima bio štovan ovaj svetac.

HGJ

— **Bl. Bonaventura Potencijski**, prezbiter. Rođen na jugu Italije u gradu Potenzi 4. siječnja 1651. g. nosio je u sebi vatrenost temperamenta, ali i snažnu volju da gospodari svojim postupcima. Na svetkovinu sv. Franje Asiškoga 1666. g. obukao je franjevačko odijelo u samostanu franjevaca konventualaca. Obavljao je različite službe, a najviše se bavio propovijedanjem i ispovijedanjem. Nekoliko godina je bio učitelj novaka. U redovničkom življenju se isticao dosljednošću i potpunim predanjem svome pozivu. Nazvan je »svecem poslušnosti«, iako je bio jogunaste naravi. Ustrajnim izgrađivanjem vlastite osobnosti postao je uzor redovničkog života. Bio je pravi karizmatik i zanesenjak za molitvu i propovijedanje. Blaženim ga je proglasio papa Pio VI. god. 1775.

MB

— **Sv. Evarist**, papa i mučenik. Podnio mučeništvo za cara Hadrijana oko 107. godine.

— **Sv. Rogacijan i Felicísimo**, mučenici. Podnijeli mučeništvo u Africi za vrijeme Valerijana. O njima piše sv. Ciprijan.

— **Sv. Lucijan i drugovi**, mučenici iz Nikomedije.

— **Sv. Rustik**, biskup grada Narbonne iz vremena careva Valentinijana i Leona.

— **Sv. Kvadragezimo**, đakon.

— **Sv. Fulko**, biskup u Paviji.

27. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Frumencije**, biskup. Uz ime ovoga biskupa vezani su počeci kršćanstva u Etiopiji. Živio je u 4. stoljeću. Kao dječak je pratio svoga učitelja-filozofa u Indiju. Na povratku su pristali na obalama Crvenoga mora i tu su ga zarobili Etiopljani i kao dar poklonili svome vladaru. Vladaru se sviđjela Frumencijeva inteligencija i postavi ga za osobnoga tajnika. Frumencije je iskoristio takav položaj da sagradi crkve za evropske trgovce koji su tuda prolazili. Kad je oslobođen, došao je u Aleksandriju gdje je zamolio biskupa sv. Atanazija da pošalje misionare u Etiopiju. Atanazije zaredi Frumencija za biskupa i pošalje ga kao misionara natrag u Etiopiju. Otada se svjetlo kršćanske vjere nije više ugasilo u Etiopiji, iako su nakon prodora muslimanstva bili odcijepljeni od ostaloga kršćanskog svijeta. Vijesti o kršćanskim Etiopljanima u Evropu su donijeli križari koji su ih susreli kao hodočasnike u Svetoj Zemlji. Od njih su čuli da im se svećenik i vladar zove Dani, ali im nisu mogli objasniti gdje se nalazi njihova domovina. Malo-pomalo se došlo

do zaključka da se radi o Etiopiji. Otada je poraslo zanimanje za Etiopiju i za njezinoga prvog misionara i biskupa sv. Frumencija.

MB

— Sv. **Vicencije, Sabina, Kristeta**, mučenici. Podnijeli mučeništvo u Španjolskoj oko 303. godine.

— Sv. **Florencije**, mučenik u Galiji.

— Sv. **Gaudiozo**, biskup. Umro je u Napulju gdje je našao sklonište pred najездом Vandala koji su pustošili sjevernu Afriku.

— Sv. **Elezban**, etiopski kralj. Nakon što je odbio neprijatelje kršćanstva, odrekao se kraljevske krune i zamonašio. Umro je oko 555. godine.

— Sv. **Kapitolina i Eroteida**, mučenice iz Kapadocije u vrijeme Dioklecijanovog progonstva.

28. SV. ŠIMUN I JUDA TADEJ, apostoli

Blagdan

SV. ŠIMUN, apostol

Iako je sv. Petru, prvom papi, bilo ime Šimun, ipak se redovito pod tim imenom podrazumijeva drugi apostol, zvan *Šimun Kananej* ili *Revnitelj* (Mt 10,4; Lk 6,12). Taj je nadimak neke naveo da su ga smatrali građaninom Kane Galilejske, što se ne može prihvatiti, jer je riječ aramejska a znači isto što i grčki **zelotes** (onaj koji za nešto revnuje). Svakako je bio Galilejac, kao i ostali apostoli. Vjerojatno je bio brat Jakova Mlađega (Mt 13,55; Mk 6,3) i rođak Isusov. U popisu apostola Matej ga stavlja na deseto mjesto (10,4). Činjenica da ga je Isus ubrojio među apostole sigurno je dokaz da se među Isusovim sljedbenicima isticao. A i sam naziv »*revnitelj*« daje naslutiti da je vjerojatno prije susreta s Isusom pripadao tzv. »*zelotima*«. To je bio pokret među Židovima koji se osobito zalagao za opsluživanje Zakona i vjerno i pobožno vršenje bogoslužja. Mnogi zeloti za općega židovskog ustanka (oko 67. — 70. god.) odigrat će značajnu ulogu, ali će konačno sve svršiti vrlo tragično — razorenjem Jeruzalema, općim pokoljem i raseljavanjem Židova.

O životu i djelovanju sv. Šimuna zna se vrlo malo. Dio predaje veli da je naslijedio sv. Jakova na jeruzalemskoj biskupskoj stolici i da je mučen za cara Trajana oko 106. godine, dok drugi vele da je najprije propovijedao među raspršenim Židovima u Egiptu, zatim u Maloj Aziji, Armeniji, Mezopotamiji i Perziji. Na Kavkazu u gradu Nikopolisu od najstarijih vremena štuju se njegove moći u crkvi podignutoj njemu u čast. Više evropskih gradova na njegov blagdan izlažu njegove moći, npr. Rim, Venecija, Köln i dr.

Umjetnici su ga slikali najčešće u skupini apostola, a sama s križem u ruci, pilom i s knjigom. Značajna su u nas dva poliptiha s njego-

vim likom u Zadru. Slavi se isti dan sa sv. Judom Tadejem, dok ga Istočna crkva slavi 10. svibnja.

HGJ

SV. JUDA TADEJ, apostol

Sin Kleofe i Marije, brat Jakova Mlađega i rođak Isusov (Lk 6,16), imao je i drugo ime — *Tadej* (Mt 10,3), što je vjerojatno aramejska riječ a znači odvažan, srčan. U nekim kodeksima nazvan je i »Lebej«. Sv. Ivan ga izričito razlikuje od Jude Iškariotskoga (14,22). Matej i Marko ga spominju samo pod imenom Tadej (10,3 i 3,18), a Luka pod imenom Juda Jakovljević (6,16 i 1,13). Predaja hoće da je propovijedao u Palestini, Libiji, Arabiji i Mezopotamiji i da je mučen u Perziji, odakle mu je tijelo preneseno u Evropu.

Među novozavjetnim knjigama jedan od najkraćih spisa jest i *Judina poslanica*. Vjerojatno je nakon Jakovljeva mučeništva (62. god.) Juda htio svojom poslanicom upozoriti članove mlade Crkve na opasnosti koje im prijete. Nastupa vrlo kratko, odrješito i strogo. Brzo prelazi u polemiku, napada one koji šire krivi nauk. Možda se to odnosi na gnosticizam. Djeluje propovjednički i čini se kao da nastupa neki starozavjetni prorok.

Inače je ime *Juda* bilo u Židova vrlo često. Dosta se sjetiti: Jude, sina Jakova patrijarhe, zatim Jude Makabejskoga, Jude Barsabe i dr. No, otkada je Juda Iškariotski izdao Isusa, to je ime dobilo negativni prizvuk i sve se manje upotrebljavalo. Stoga su i ovoga apostola sve više nazivali Tadej. Štovan je posebno u Poljskoj, Češkoj, Slovačkoj i Austriji (pa i u našim sjevernim krajevima). U Poljskoj je vrlo često ime Tadej (čak je i A. Mieckiewicz naslovio svoj poznati roman »*Gospodin Tadija*«, prijevod Zagreb 1951. i 1966.). Mnoge crkve imaju njegov oltar ili sliku uz priloženu molitvu, a ljudi mu se najčešće utječu u teškim i beznadnim situacijama.

Umjetnici ga prikazuju s knjigom, buzdovanom i sjekirom, a vrlo često s malom slikom Knistovom na prsima (jer mu je vrlo sličio i bio mu bliski rod).

HGJ

Istog dana

— Sv. Anastazija i Ćiril, mučenici. Mučeništvo su podnijeli u Rimu u vrijeme cara Valerijana. Anastazija je ostala postojana u ispovijedanju krš-

ćanske vjere i u najtežim mukama. U teškim mukama je zamolila malo vode. Ćiril koji je bio tu prisutan ispunio je tu molbu i to je bio dovoljan razlog da i sam bude dostojan mučeničke palme.

— **Sv. Fidel**, mučenik za vrijeme cara Maksimijana.

— **Sv. Ćirila**, djevica i mučenica, kćerka sv. Trifonije. Položila je život zbog kršćanske vjere za vrijeme cara Klaudija.

— **Sv. Ferucij**, mučenik iz 4. stoljeća.

29. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Bl. Mihael Rua**, prezbiter. Ljubimac sv. Ivana don Bosca i njegov nasljednik na čelu salezijanske družbe, don Mihael Rua rođen je 9. lipnja 1837. g. u Torinu. U salezijanskoj družbi je položio prve zavjete u ruke njezinog utemeljitelja na Bogojavljenje 1855. godine. Još kao podđakon je bio duhovni upravitelj salezijanske družbe koja se tek rađala. Za svećenika je zaređen 29. srpnja 1860. Postigao je diplomu gimnazijskog profesora i bio upravitelj malog sjemeništa u prvoj kući koju je utemeljio don Bosco. Don Bosco ga je neobično cijenio. Kažu da je više puta govorio: »Kad bi mi Bog rekao« 'Zamisli mladića urešena svim krepostima i najvećim darovima koje možeš zamisliti, zatraži ga i dat ću ti ga.' Ja bih mogao zamisliti samo jednoga don Rua.« Uživajući tako veliko povjerenje svoga vođe i utemeljitelja družbe, don Rua je razvio velike organizatorske pothvate u družbi. God. 1884. postavljen je za don Boscova zamjenika, a 1888. g. preuzima vodstvo mlade salezijanske družbe. Upravljaio je družbom dvadeset i dvije godine i kroz to vrijeme se broj kuća podigao od 64 na 341. Za njegova upravljanja salezijanci su došli i u naše krajeve. Iscrpljen poslovima i apostolskim žarom, poput dogorjele svijeće tiho se ugasio njegov ovozemaljski život 6. travnja 1910. godine.

MB

— **Sv. Zenobije**, mučenik. Euzebije Cezarejski tvrdi za njega da je bio prezbiter u Sidonu, a mučeništvo podnio u Antiohiji.

— **Sv. Maksimilijan**, mučenik i **Valentin**, biskup. O životu te dvojice svetaca podaci su nesigurni. Maksimilijan je vjerojatno bio biskup u gradu Lorch, a koncem 10. st. njegove su kosti prenesene iz Passaua u Altötting. Postoji predaja da je taj mučenik bio biskup u Kopru.

— **Sv. Honarat**, biskup u gradu Vercelli, suvremenik sv. Ambrozija.

— **Sv. Hijacint, Kvinto, Felicijan i Lucijan**, mučenici.

— **Sv. Euzebija**, djevica i mučenica iz Bergama.

— **Sv. Narcis**, biskup. Prema podacima Euzebija Cezarejskog (*Historia Ecclesiastica*, V, XII, 1), bio je jeruzalemski biskup, petnaesti po redu, koncem 2. stoljeća. Poznat je i po tome što se zajedno s aleksandrijskim biskupom Teofilom na pokrajinskoj sinodi zauzimao da se Uskrs slavi samo nedjeljom protiv naučavanja tzv. quartodecimana koji su zastupali da Uskrs treba svetkovati 14. misana bez obzira koji je to dan u tjednu. Euzebije piše da je Narcis bio veoma krepostan biskup i da se uspomena na toga čovjeka prenosila s koljena na koljeno u jeruzalemskoj crkvi. Doživio je starost od 116 godina, kako svjedoči Aleksandar, biskup Antinone u Egiptu.

— U crkvama franjevačkog reda: **SVETKOVINA POSVEĆENJA VLASTITE CRKVE.** Bogoslužje posvete crkve skladno spada u jesen crkvene godine, kada tekstovi svetih obreda ističu povezanost zemaljske i nebeske Crkve. Mnoge su naše katedrale doista i posvećene u tom razdoblju (Zagreb 25. VIII, Pula 12. IX, Sarajevo 16. IX, Krk i Makarska 20. X, Split 19. XI). U to doba spada i blagdan posvećenja rimske katedrale (9. XI) te rimskih bazilika Sv. Petra i Sv. Pavla (18. XI). Godišnja svetkovina posvećenja vlastite crkve svetkuje se u crkvama franjevačkog reda na današnji dan.

Premda je Bog prisutan posvuda, u sobi gdje stanujemo, u kamenu i travčici koje nogom gazimo, ipak se obajstveno djelovanje njegova posvećivanja ljudi na poseban način vrši u svetom prostoru, koji je u svrhu bogoštovlja odvojen od svake druge upotrebe. Upravo stoga taj prostor zaslužuje da se drži u najvećoj časti i poštovanju. S osobitim strahopočitanjem pjeva se o crkvi sveta pjesma: »Strašno je ovo mjesto, ovdje je kuća Božja i vrata nebeska i zvat će se dvor Božji!«

Crkvena je zgrada ne samo bogoštovni prostor nego je također i znak. Prije svega označuje živi Božji hram — svakog kršćanina. O tom je pisao sv. Pavao: »Zar ne znate da ste hram Božji i da Duh Božji prebiva u vama? Hram je Božji svet, a to ste vi« (1 Kor 3,16—17).

Taj znak jednako označuje i zajednicu vjernika »sazidanu od živog kamenja«; ne samo cjelokupnu Crkvu nego i svaku pojedinu biskupiju i redovničku obitelj. Cjelokupna Crkva je Božje prebivalište, a također i svaki njezin dio. Kako se cijela Crkva odlikuje svetošću, tako se odlikuje i svaka pojedina crkvena zajednica. I svaka je zajednica obilježena osobitim nakitom posebnih Božjih darova, koje o svetkovini posvećenja vlastite crkve nastojimo bolje upoznati i više cijeniti.

Posvećene vidljive građevine usmjeruju naše poglede prema Božjem gradu na nebu: »Po poslušnosti, ljubavi i odanosti postajemo sastavni dio Božjeg grada. Danas ili sutra će pasti granica vremena i mi ćemo se s ljubljenim gradom naći u nebeskoj stvarnosti« (E. Löhr).

JR

— **Bl. Anđeo iz Acria**, prezbiter. Ugledao je svjetlo dana 19. listopada 1669. u mjestancu Acri u Kalabriji. Priključio se franjevcima kapucinima, a kasnije se sav posvetio pučkim misijama. S križem i Evandjeljem u ruci s velikim uvjerenjem propovijedao je po čitavoj Kalabriji. Posebno je širio pobožnost prema mucu Isusovoj. O tome je napisao u jedno djelce koje je bilo veoma omiljela literatura u Kalabriji u njegovo vrijeme. U njemu je opisano što je Isus pretrpio od sata do sata u danu. Anđeo je obavljao i službu mjesnog poglavara i provincijala. Umro je na današnji dan god. 1739. Blaženim ga je proglasio papa Leon XIII. god. 1895.

MB

— **Sv. Teonasto**, biskup i mučenik. Podnio mučeništvo braneći čistoću kršćanske vjere pred arijancima.

— **Sv. Marcel**, mučenik, kapetan Mauritanije. Završio ovozemaljski život god. 298.

— **Trinaest mučenika u Aleksandriji** za vrijeme cara Decija.

— **Sv. German**, biskup. Bio je biskup Capue, umro oko god. 540.

— **Sv. Saturnin**, mučenik u gradu Cagliari na Sardiniji u vrijeme cara Dioklecijana.

— **Sv. Gerard**, biskup. Umro je 1119. g. u talijanskom gradu Potenza.

— **Sv. Lukan**, mučenik. Mučen u Parizu u 5. stoljeću.

— **Sv. Serapion**, biskup u Antiohiji.

31. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

SV. ALFONZO RODRÍGUEZ, redovnik

U DI obavezan spomendan. Svjetlo svijeta ugledao je 1535. u Španjolskom gradu Segovia. Kad mu je otac umro, morao je prekinuti studije i početi se baviti trgovinom. Oženio se, ali kad mu nakon pet godina umrije žena, a kasnije i djeca, Alfonzo zamoli isusovce da ga prime u red. Kako sa 37 godina života nije više bio za daljnje školovanje, u Družbu je primljen 1571. kao tzv. »vremeniti pomoćnik«. Posije šest mjeseci novicijata u Valenciji, poglavari ga pošalju u novoosnovani kolegij **Monte Sion** u Palmi na Mallorci. Tu je u službi kolegijskog vratara ostao kroz 46 godina sve do smrti 31. X. 1617. Njegov je nutarnji život prelazio u apostolat svoje ruke. Po naravi vartarske službe dolazio je u kontakt s mnogim osobama — i ukučanima i vanjskim. Pomizan, strog prema sebi a pun blagosti prema drugima, smatran je još za života svecem. Među isusovcima na koje je svojim primjerom, duhovnim razgovorima i savjetima u većoj mjeri djelovao, bio je i sv. Petar Claver, kojega je oduševljavao za misije u Južnoj Americi. (Vidi o njemu kratku biografiju u ovome nizu uz dan 9. rujna, SB 21 (1981) 146-147). Sv. Alfonza pripada španjolskim misticima. Spisi što ih je ostavio nisu bili određeni za tisak, nego su to bile samo njegove osobne bilješke za duhovni život, ili su, kao npr. **Autobiografija**, pisani po nalogu poglavara. Od XIX. stoljeća tiskaju se i prevode. Leon XIII. proglasio ga je svecem 1888. godine.

Alfonzo je bio »neumorno vjeran milosti« (C. Gavina). Njegov se intenzivni duhovni život temelji u prvome redu na spoznaji samoga sebe i na spoznaji Boga. U Autobiografiji se nalazi i ova rečenica (o sebi piše uvijek u 3. licu): »Poslije čistoće savjesti i ljubavi prema Bogu dolazi i predanje čitave duše Bogu. To je nešto sigurno, a sve ostalo on smatra sumnjivim i boji ga se kao što su viđenja, objave, riječi nutarnje i vanjske i duhovne naslade.« Alfonzovu duhovnost otkriva npr. i ova molitvica koju je često od srca ponavljao: »Gospode, ja te zaklinjem, da ja prije trpim, s tvojom milošću, sve paklenske muke, samo da tebe Bože moj, nitko ne vrijeđa i da nitko ne bude osuđen, nego da svi uživamo u tvojoj slavi i da ti služimo u beskrajnoj ljubavi... i zahvaljivanju!« A kako je bio kontemplativan u akciji iz poslušnosti, neka svjedoči i ovo mjesto iz Autobiografije: »Kad bi zazvonilo na porti, on bi se u nutrini veselio idući kao da mu je otvoriti svome Bogu, kao da je zvono potegao On (Bog) sam, te bi putem govorio: »Dolazim odmah, Gospode!«

PB

— **Sv. Wolfgang**, biskup. Rodio se oko 924. g. kod Würtenberga. U mladosti je očitovao ogromnu erudiciju i ljubav prema pjesništvu. God. 965, ulazi u samostan u Einsiedelnu, a 973. g. postaje biskup Regensburga. Istakao se u pastirskoj brizi, obnovi monaškog života i uspostavi biskupije u Pragu. Prema legendi koja je nastala mnogo poslije njegove smrti, on se odrekao biskupske službe i povukao u samotno mjesto u Alpama. Monasi samostana Montsee oživljavali su tu legendu. Zbog toga je to mjesto postalo poznato hodočasničko mjesto u srednjem vijeku. Tamo su hodočastili i ljudi iz naših krajeva.

Sv. Wolfgang je umro na današnji dan 994. g. kod Linza, a pokopan je u Regensburgu. Njegovo štovanje odobreno je 7. X. 1052. godine.

— **Sv. Amplijat, Urban i Narcis**, učenici sv. Pavla o kojima on piše u poslanici Rimljanima (16,8-9.11). Postoji tradicija da su umrli mučeničkom smrću.

— **Sv. Stahije**, biskup. Prema predaji, bio je prvi carigradski biskup i na tu bi ga službu postavio apostol Andrija.

— **Sv. Antonin**, biskup. Bio je milanski biskup u 7. stoljeću.

Suradnici u ovoj rubrici:

FC = Franjo Carev

HGJ = Hrvatinić Gabrijel Jurišić

IK = Ivan Keravin

JR = Jure Radić

KJ = Karlo Jurišić

MB = Marko Babić

PB = Predrag Belić

PL = Petar Lubina

Svece koji su navedeni pod **Istog dana**, a nisu potpisani, priredio:

Marko Babić.